18

ಹಿಂದೀ ಪ್ರವೇಶ 2 ಗ್ರೈಡು.

पहला पाठ ಒಂದನೇ ಪಾಠ

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

कली ಮೊಗ್ಗು	वक्त ಸಮಯ	झूम ಓಲಾಡು
चूमना ಮುತ್ತಿಡುವುದು	पार लगाना ದಾಟಿಸುವುದು	कारोबारी ಕೆಲಸಕಾರ್ಯ
बोली ಮಾತು, ಭಾಷೆ	सौदा ವ್ಯಾಪಾರ	तौलना ತೂಗುವುದು.

ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥ

ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳುತ್ತವೆ. ಹೂಗಳು ಎಲೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಓಲಾಡುತ್ತಿವೆ. ನಾವಿಕರೇ! ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ.

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಎಚ್ಚೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಗಡಿಯವ, ಮಿಠಾಯಿಯವ, ಧನಿಕ ಮತ್ತು ನಾಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಂಡಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತೂಕ ಮಾಡುವವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ, ಏಳಿ! ಸಮಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಬೇಡಿ.

ಹಿಂದೀ ಭಾವಾರ್ಥ :—

चिड़ियाँ चहकने लगी हैं। कलियाँ खिल रही हैं। फूल पत्तों के बीच में ख़ुशी से झूम रहे हैं। नाव चलानेवाले जागें।

सबको जगानेवाले पक्षी जागे। कारोबारी और व्यापारी जागे। दूकानदार, बनिये, हलवाई बाबू और नाई सब जागे और अपने अपने काम में लगे हैं।

मंडी के कर्मचारी इधर उधर दौड रहे हैं। तौलनेवाले अपने अपने काम में लगे हैं। विद्यार्थियों! उठो अपना अमूल्य समय मत गँवाओ।

दूसरा पाठ ಎರಡನೆಯ ಪಾಠ

ಈ ಪಾಠದ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

झाडी ಪೊದೆ	ठिकाना ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಳ
ठहाका मारना ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಗುವುದು	हराम ಕೆಟ್ಟ
होड ಸ್ಪರ್ಧೆ	कहीं ಎಲ್ಲಿಯೋ
बिजली ವಿದ್ಯುತ್ತು	रेंगना ತೆವಳುವುದು
लपकना ಚಂಗನೆ ಹಾರುವುದು	लगातार ಎಡಬಿಡದೆ
शर्मिंदा होना ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು	

अभ्यास ಅಭ್ಯಾಸ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ :—

1. खरगोश ने ठहाका मारकर कछुए से क्या कहा? खरगोश ने ठहाका मारकर कछुए से कहा कि मैं तो जल्दी जल्दी

जाता हूँ। तुम बहुत धीरे धीरे चलते हो। मेरा और तेरा साथ नहीं होता।

2. खरगोश दौड में पीछे क्यों रहगया? खरगोश लपककर भागने लगा। थोडी दूर जाकर उसने पीछे देखा कछुए का पता न था। इसलिए खरगोश थोडी देर तक आराम करने लगा। खूब नींद आयी तब तक कछुआ ठिकाने पर पहुँचा। इसलिए खरगोश पीछे रह गया।

3. चलते चलते कछुए ने क्या सोचा? कछुए ने सोचा कि मैं जल्दी जल्दी नहीं दौड सकता। खरगोश से पहले मैं पहुँचूँगा या नहीं। फिरभी चलता रहूँगा तो जरूर पहुँचूँगा।

4. इस पाठ से क्या शिक्षा मिलती है? इस पाठ से हमें यह शिक्षा मिलती है कि आराम हराम है। वेग से चलनेवाले खरगोश भी आराम करने जाकर मंद गति से चलनेवाले कछुए से पीछे रह गया।

(आ) खाली जगहों को भरीए :— ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ :—

1. एक दिन — को — जाना था।
   एक दिन कछुए को कहीं जाना था।

2. वह झाडी की — में घास पर — गया।
   वह झाडी की आड में घास पर लेट गया।

3. उसे — नींद आगई।
   उसे खूब नींद आगई।

4. वह — की तरह दौडते हुए — पर पहुँचा।
   वह बिजिली की तरह दोडते हुए ठिकाने पर पहुँचा।

(इ) प्रयोग करो :—ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. धीरे धीरे ನಿಧಾನವಾಗಿ राम धीरे धीरे काम करता है।
2. होडलगाना ಪಂದ್ಯ ಕಟ್ಟುವುದು. मैं तुम्हारे साथ होड लगाना चाहता हूँ।
3. लगातार ಎಡಬಿಡದೆ. वह कल से लगातार सैकल सवारी करता है।
4. शर्मिन्दा होना ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು. मेरी बात से वह शर्मिंदा होगया।

(ई) ध्यान दो :—ಗಮನಕೊಡಿ :—

1. कि ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ "ಏನೆಂದರೆ". (ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗುವು... कि ಅನಂತರ ಮಾತಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳಲಾಗುವುದು.
ಉದಾಹರಣೆ :—

2. माता ने बच्चों से कहा कि आपस में झगडा मत करो।

(उ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಅವರು ಇಂದು ಆಟವಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. उन्होंने कहा कि आज खेल ने नहीं आयेंगे।

2. ಶಂಕರನು ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕೇಳಿದನು—ನೀನು ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಲು ಬರುವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? गोपाल ने शंकर से पूछा कि कल शाम को तुम सिनिमा देखने आवोगे कि नहीं।

3. ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಾನೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. मुझे मालूम है कि वह अच्छी तरह पढ़ता है।

4. ನಾಡದು ಶಾಲೆ ತೆರೆಯುವುದೆಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದನು. उसने बताया कि परसों मदरसा खुलेगा।

तीसरा पाठ ಮೂರನೆಯ ಪಾಠ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

अनाथ ತಬ್ಬಲಿ
छुटकारा ಬಿಡುಗಡೆ
फटकारना ಗದರಿಸುವುದು
बराबरी ಸಂಸಮಾನ
ससुराल ಅತ್ತೆಯಮನೆ
संसार ಪ್ರಪಂಚ
निधन ಮರಣ
गुणगान ಪ್ರಶಂಸಿಸು
तारसखाना ದಯೆ ತೋರಿಸು
बदलना ಬದಲಿಸು
विद्वान ವಿದ್ವಾಂಸ
मायका ತೌರುಮನೆ
अमर ಶಾಶ್ವತವಾದ

(थ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. तुलसीदासजी कहाँ फैदा हुए थे? तुलसीदासजी उत्तर प्रदेश के राजापुरनामक गाँव में पैदा हुए थे।

2. उनके माता-पिता ने उनको क्यों त्याग दिया? तुलसीदास का जन्म अमुक्त मूल में हुआ था इसलिए उनके माता-पिता ने उन्हें त्याग दिया।

3. उन्हों ने हिन्दी में कितने ग्रंथ रचे थे? उन्होंने हिन्दी में लगभग बारह ग्रंथ रचे थे।

4. तुलसी रामायण क्यों लोक प्रिय है? तुलसी रामायण की भाषा बडी सरल है। और मीठी है। यह ग्रंथ भक्ति का भंडार है। इसलिए यह बहुत लोक प्रिय है।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. पेट भरना ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು.
   तुलसी भीक माँगकर पेट भरते थे।

2. अचरज होना ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದು.
   मुझे तमाशा देखकर बडा अचरज होगया।

3. लग जाना ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು.
   मेरी बुरी बातें उसको लगगई।

4. फटकारना ನಿಂದಿಸುವುದು.
   इस बुरे काम से मैंने बच्चे को खूब फटकार दिया।

5. बदल जाना ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದು.
   राम अब पूरा बदलगया है।

6. निकल पडना ಹೊರಬೀಳುವುದು.
   गोपाल अपने घर से बाहर निकल पडा।

(इ) नीचे लिखे शब्दों में से उचित शब्द चुनकर खाली जगह भरो :—
ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಉಚಿತವಾದ ಶಬ್ದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

(किताब, फल, रामायण, ग्रंथ, रोटियाँ)

1. गोपाल ने — पढी ।
   गोपाल ने रामायण पढी ।
2. तुलसीदास ने — लिखे थे ।
   तुलसीदास ने कई ग्रंथ लिखे थे ।
3. यशोदा ने — खायी हैं ।
   यशोदा ने रोटियाँ खायीं हैं ।
4. मनोहर ने चार — खाये ।
   मनोहर ने चार फल खाये ।
5. मैंने — पढी है ।
   मैंने यह किताब पढी ।

(ई) हिन्दी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ತುಲಸೀದಾಸರಿಗೆ ಯಾರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದರು.
   तुलसीदासजी को किसी ने पढाया ?
2. ನೀವು ತುಲಸೀ ರಾಮಾಯಣ ಓದಿದ್ದೀರಾ ?
   क्या आपने तुलसी रामायण पढी हैं ।
3. ಮುನಿಯ ಎಂಬ ದಾಸಿಯು ತುಲಸೀದಾಸರನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದಳು.
   मुनिया नामक एक दासी ने तुलसीदासजी को पाला और पोसा था ।

4. ನಾವು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು.
हमने पिछले साल काशीयात्रा की थी ।

5. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಎರಡು ಹಿಂದೀ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು.
बनारस में हमारे पिताजीने दो हिंदी किताब खरीदीं ।

चौथा पाठ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾಠ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

भेंट ಭೇಟಿ	अंतर्देशीय ಒಳದೇಶದ	कीमत ಬೆಲೆ
आकार ಆಕಾರ	लिफाफा ಲಕ್ಕೋಟೆ	वीमा ಇನ್ಶೂರ್
रकम ಮೊಬಲಗು	द्वारा ಮೂಲಕ	रशीद ರಶೀದಿ
हस्ताक्षर ರುಜು	वजन ತೂಕ	कर्मचारी ನೌಕರ

अभ्यास ಅಭ್ಯಾಸ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :—

1. रमेशकहाँ जा रहा था ? रमेश डाक घर की ओर जा रहा था ।

2. चिट्ठियों को रिजिस्ट्री से भेजदेने में क्या लाभ है ? चिट्ठियाँ खो जाने का डरनहीं रहता । चिट्ठियाँ जिनके हाथ जाना चाहिए उन्हींके हाथ अवश्य पहुँचती हैं और हमें जवाब भी मिलती है कि चिट्ठी कब और किसको पहुँची ।

3. कार्ड और अंतर्देशीय पत्र में क्या अंतर है? कार्ड के लिए पाँच पैसे लगते हैं। अंतर्देशीय पत्र के लिए दस पैसे। अंतर्देशीयपत्र में अधिक विषय लिख सकते हैं।

4. बीमा विभाग में क्या काम होता है? चिट्ठी या वस्तु का पूरा बन्दोबस्त होता है। उनकी जिम्मेदारी डाक घर लेती है। खो जाने पर डाक घर से वस्तु या उसकी कीमत को वसूल कर सकते हैं।

5. जल्दी समाचार भेजने के लिए क्या करना चाहिए? तार के द्वारा जल्द से जल्द समाचार भेज सकते हैं। और पैसे भी जल्द भेज सकते हैं।

आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

अंतर्देशीय—ಒಳದೇಶದ कल बेंगलूर से मुझे एक अंतर्देशीय पत्र आया।

बीमा—ಇನ್ಶ್ಯೂರ್ चिट्ठी या वस्तु का बीमा किया जाता है।

निमंत्रण—ಆಹ್ವಾನ शादी के लिए आने का निमंत्रण आया है।

कर्मचारी—ನೌಕರ दफ़्तर में कर्मचारी काम करते हैं।

इ) खाली जगहें भरो :—ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ :—

1. कार्ड के लिए — लगते हैं और — पत्र के लिए दस पैसे देने पडते हैं।

कार्ड के लिए छः पैसे लगते हैं और अंतर्देशीय पत्र के लिए दस पैसे देने पडते हैं।

2. जितने रुपयों का बीमा किया जाता है, उतने रुपयों की— डाक घर — — लेता है।

जितने रुपयों का बीमा किया जाता है, उतने रुपयों की जिम्मे-दारी डाक घर अपने ऊपर लेता है।

3. मनिआर्डर के पहुँचने पर लेनेवाले के — की — भी मिलती है।

मनिआर्डर पहुँचने पर लेनेवाले के हस्ताक्षर की रशीद भी मिलती है।

(ई) कोष्टक में दिये गये शब्दों में से उचित शब्द का प्रयोग करके वाक्या पूरा करो :— ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಉಚಿತವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ :—

(लिखती है, लिखता हूँ, लिखते हो, लिखता है)

1. मैं अपने पिताजी को पत्र — —

मैं अपने पिताजी को पत्र लिखता हूँ।

2. तुम अपने पिताजी को पत्र — —

तुम अपने पिताजी को पत्र लिखते हो।

3. वह अपने पिताजी को पत्र — —

वह अपने पिताज़ को पत्र लिखता है।

4. सीता अपने पिताजी को पत्र — —

सीता अपने पिताज़ को पत्र लिखती है।

(उ) ध्यान दो :— ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

चाह ಎಂಬುದು ಇಚ್ಛಾಬೋಧಕ, ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಮಧಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕರ್ಮಕದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ವಾಕ್ಯಗಳು.

(ऊ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರಿ :—

1. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.
   मैं तुम्हारे साथ डाक घर आना चाहता हूँ।
2. ದೀಪಾವಳಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.
   दीवाली के लिए सभी नये कपड़े खरीदने चाहते हैं।
3. ನೀನು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯಾ ?
   क्या तुम मेरे गाँव आना चाहते हो ?
4. ಜಾನಕಿಯು ಒಂದು ರೇಶ್ಮೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಳು.
   जानकी ने एक रेशम की साड़ी चाही थी।

पाँचवाँ पाठ ಐದನೆಯ ಪಾಠ

(दो अंधे—ಇಬ್ಬರು ಕುರುಡರು)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

पागल ಹುಚ್ಚ	चालाक ಚತುರ	बुराई ಕೆಡಕು
मक्कार ದುಷ್ಟ	बिगड़ना ಕೆಡುವುದು	मतलब ಅಭಿಪ್ರಾಯ
टकरा ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆ	शरमाना ನಾಚಿಕೆಪಡು	खिसकना ಜಾರುಗುವುದು

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. किशन कैसा था ? और वह क्या करता था ?

किशन अंधा था। वह भीख माँगकर पेट भरता था।

2. किशन को देखकर लोग क्यों हँसरहे थे ? किशन अंधा फिर भी रात के समय लालटेन लेकर जाता था। अंधे के हाथ में लाल देखकर लोग हँस रहे थे।

3. गोपाल कैसा आदमी था ? गोपाल बडा चालाक मक्कार आदमी था। वह हमेशा दूसरों को तकलीफ़ देता था।

4. गोपाल क्यों बिगड गया ? गोपाल ने किशन से पूछा लालटेन तुम्हें क्यों चाहिए ! किशन ने कहा था कि तुम जैसे आँ वाले अंधों के लिए। यह बात सुनकर गोपाल बिगडगया।

5. किशन ने गोपाल को कैसे समझाया ? किशन ने गोपाल समझाया कि यह लालटेन मैं इसलिए रखता हूँ कि कोई आकर मुझ न टकराये। मैं तो ठीक रास्ते पर चलता हूँ लेकिन कई लोग आँ रहकर भी देखकर नहीं चलते। उनको यह लालटेन आवश्यक है।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

आश्चर्य—ಆಶ್ಚರ್ಯ अंधे के हाथ में लालटेन देखकर लोगों आश्चर्य होता था।

मक्कार—ದುಷ್ಟ गोपाल मक्कार था।

मजाक—ತಮಾಷೆ वह मजाक के लिए क्लास में ऐसा बोला।

मतलब—ಅಭಿಪ್ರಾಯ आप की बातों का मतलब क्या है।

खिसकजाना—ಸರಿಯುವುದು वह अपनी जगह से खिसक गया।

(इ) खाली जगह भरो :— ಖಾಲೀ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿರಿ :—

1. एक गाँव में एक — रहता था।

एक गाँव में एक अंधा रहता था।

2. किशन के सिर पर — का — था।
किशन के सिर पर पानी का घडा था।
3. वह हमेशा दूसरों की — करता था।
वह हमेशा दूसरों की बुराई करता था।

(ई) कोष्टक में दिये हुए वाक्यांश की सहायता से वाक्या पूरों करों :—
ಬ್ರಾಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಾಂಶಗಳಿಂದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ.

1. एक गाँव में एक —(आने जानेवाले लोग हँसने लगे)
एक गाँव में एक भिखारी रहता था।
2. उसके सिर पर — (उसकी भेंट हुई)
उसके सिर पर पानी से भरा घडा रहता था।
3. रास्ते में गोपाल से — (पानी से भरा घडा था)
रास्ते में गोपाल से उसकी भेंट हुई।
4. तु मुझसे टकरा जाता और — (भिखारी रहता था)
तू मुझसे टकरा जाता और यह पानी का घडा फूट जाता।
5. उसके हाथ में लालटेन देखकर — (यह पानी का घडा पूट जाता)
उसके हाथ में लालटेन देखकर आने जानेवाले लोग हँसने लगे।

(उ) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

होना ಮತ್ತು पडना ಪ್ರಯೋಗ –होना ಎಂಬುದು ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೂ पडना ಎಂಬುದು ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವುವು. होना ಮತ್ತು पडना ಗಳ ಕರ್ತೃಪದವು ಯಾವಾಗಲೂ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಕರ್ಮಪದದ ವಚನಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುವು.

(ऊ) हिंदी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ಭಾರತೀಯರು ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
भारतीयों को बलवान बनना पडता है ।
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು.
हम सबको हिंदी सीखनी ही पडेगी ।
3. ಕಳೆದ ರಜದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
पिछली छुट्टी में हमें काश्मीर जाना था।
3. ಅಗಸನು ನಿನ್ನೆಯೇ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
धोबी को कल ही कपडे लाना था।

छठा पाठ ಆರನೆಯ ಪಾಠ

(चाचा नेहरू—ಚಾಚಾ ನೆಹರೂ)

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

चाचा ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
न्यारा ಪ್ರತಿಭಾವಂತ
हिम्मत हारना ಧೈರ್ಯಗುಂದುವುದು
गले लगाना ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
नेक ಉತ್ತಮವಾದ
राह ರಸ್ತೆ
बतलाना ತೋರಿಸುವುದು

ಈ ಪದ್ಯದ ಕನ್ನಡ-ಭಾವಾರ್ಥ:—ನೆಹರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಚಾಚ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನೆಹರು, ಭಾರತದ ಜ್ಯೋತಿ ನೆಹರು, ಪ್ರೇಮ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ನೆಹರು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆ ಉಳ್ಳವರು. ಭಾರತದ ಶಾಂತಿದೂತರೂ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದರಂಭ.

हिंदी भावार्थ :—

नेहरू हमारे प्यारे चाचाजी हैं।
वे विश्व के प्रतिभावान हैं। वे निडर हैं।
वे भारत की जोती हैं। प्रेम तत्व सिखानेवाले हैं।
भारत के शांति दूत तथा अच्छे मार्ग दर्शक हैं।

सातवाँ पाठ ಏಳನೆಯ ಪಾಠ

(साम्राट अशोक—ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

डटकर ಸ್ಥಿರವಾಗಿ अनुयायी ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವವ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :—

1. अशोक के पिता का नाम क्या था ?
   अशोक के पिता का नाम बिंदुसार था।
2. एक बार राजा अशोक ने क्या किया ?
   अशोक ने कलिंग पर आक्रमण किया।
3. अशोक ने युद्ध न करने का निश्चय क्यों किया ?
   कलिंग युद्ध में अशोक जीते। लेकिन उसमें बडा रक्तपात हुआ। हजारों सैनिक मारेगये। इस से अशोक को बडा दुःख हुआ। इसलिए उसने आगे युद्ध न करने की प्रतिज्ञा की।

4. अशोक पर किन तत्वों का प्रभाव पड़ा ?
   अशोक पर बौद्ध धर्म के द्वारा सत्य, अहिंसा, प्रेम आदि तत्वों का प्रभाव पडा ।
5. अशोक का धर्म चक्र किस बात का प्रतीक है ?
   अशोक का धर्म चक्र सत्य, अहिंसा, शांति का प्रतीक है ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ :—

प्रसिद्ध—ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ नेहरूजी का नाम भारत में प्रसिद्ध है ।
बुद्धिमान—ಬುದ್ಧಿವಂತ वह लडका बडा बुद्धिमान है ।
जीत—ಜಯ इस युद्ध में भारत को जीत मिलेगी ।
उन्नति—ಅಭಿವೃದ್ಧಿ हमें उन्नति के मार्ग पर चलना चाहिए ।
सामना करना—ಎದುರಿಸುವುದು इस लडाई में हमें चीन का सामना करना है ।

(इ) खाली जगह भरो :—ಭರ್ತಿಮಾಡಿ :

1. युद्ध में हजारों — मारे गये ।
   युद्ध में हजारों सिपाही मारे गये ।
2. उन दिनों भारत में —— का प्रचार हो रहा था ।
   उन दिनों भारत में बौद्ध धर्म का प्रचार हो रहा था ।
3. हमारे राष्ट्रध्वज के वीच में —— शोभायमान है ।
   हमारे राष्ट्रध्वज के वीच में अशोक चक्र शोभायमान है ।
4. अशोक ने अपने नये धर्म के प्रचार के लिए — खुदवाये ।
   अशोक ने अपने नये धर्म के प्रचार के लिए शिला लेख खुदवाये।

(ई) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "अपना" ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮದ ಪ್ರಯೋಗವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(उ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ರಾಜಾಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

   राजाजी अपने कपडे खुद धो रहे थे ।

2. ರಾಮನು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

   राम मुझे अपना घर ले गया ।

3. ಯಶೋದೆಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವಳು.

   यशोदा अपने पिता के साथ कल बेंगलूर जायेगी ।

4. ನಾನು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದು.

   मैं अपनी किताब पढता हूँ, और तुम अपनी किताब पढो ।

आठवाँ पाठ ಎಂಟನೆಯ ಪಾಠ

(तेनाली रामकृष्ण की चतुराई—ತೆನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ)

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

अकल ಬುದ್ಧಿ	इंतजाम ವ್ಯವಸ್ಥೆ
कटोरी ಬಟ್ಟಲು	छलांग ಕುಪ್ಪಳಿಸು (ನೆಗೆ)
जाँचना ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು	जलना ಅಸೂಯೆ ಪಡುವುದು
झुलसना ಸುಡುವುದು	ताकना ನೋಡುವುದು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು
तारीफ ಪ್ರಶಂಸೆ	दुबला-पतला ಕೃಶವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳ
पवा ವಿಳಾಸ	इनाम ಬಹುಮಾನ.

(अ) उत्तर दो :— ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. तेनाली रामकृष्ण कौन था ?

तेनाली रामकृष्ण एक कवि और प्रसिद्ध विदूषक था। वह विजयनगर के राजा कृष्णदेवराय के दर्बार में था।

2. उससे दर्बारी क्यों जलते थे ?

रामकृष्ण बडा चतुर था। राजा उसे बहुत पसंद करता था। इसलिए दर्बारी जलते थे।

3. तेनाली राम की बिल्ली दुबली-पतली क्यों होगयी ?

तेनाली राम ने दूध खूब गरम करके बिल्ली के सामने रखा। जब बिल्ली दूध पीने आयी तब उसका मुँह दूध में डुबो दिया। बिल्ली का मुँह झुलस गया। तब से बिल्ली ने दूध पीना छोडदिया। थोडे ही दिनों में वह दुबली-पतली होगयी।

4. राजा ने तेनाली रामकृष्ण की क्यों प्रशंसा की ?

राजा ने चाँदी की कटोरी में बिल्ली के सामने दूध रखा। दूध को देखते ही बिल्ली भाग गयी। राजा ने तेनाली से इसका कारण पूछा। तब तेनाली ने इसका कारण बताया। यह सुनकर राजा तेनाली की चतुराई पर प्रशंसा करने लगा।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. परीक्षा लेना—ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು.
वैद्य रोगी की परीक्षा लेता है ।

2. प्रबंध करना—ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
परीक्षा के लिये प्रबंध किया गया है ।

3. जाँच करना—ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು.
अध्यापक ने विद्यार्थी की जाँच करके भेज दिया ।

4. झुलस जाना—ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು.
गरम दूध के पीते ही बिल्ली का मुँह झुलस गया ।

5. ज्योंही—त्योंही—ಹೇಗೋ-ಹಾಗೆ.
ज्योंही बिल्लीं ने दूध देखा त्योंही वह भाग गयी ।

(इ) ध्यान दो :—ಗಮನಿಸಿ :—

ಅಭ್ಯಾಸದ ಒಂದು ಎರಡನೆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ "अपना" ಶಬ್ದವು ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಸರ್ವನಾಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ನಾಮ ವಾಚಕದೊಂದಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಆ ನಾಮ ವಾಚಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

"जो" ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕ ಸರ್ವನಾಮವು "वह" ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪರವಾದಾಗ ರೂಪಾಂತರ ವಾಗುತ್ತದೆ.

(ई) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರಿ.

1. ಗೋಪಾಲನು ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದನು.
गोपाल अपने घर से अपनी किताब लाया ।

2. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಿತ್ರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

हमारे घर जो मित्र आये थे, वे अपने अपने घर चले गये।

3. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಾರೆ.

जो अपने पाठ अच्छी तरह पढते हैं, वे परीक्षा में जरूर उत्तीर्ण होते हैं।

4. ಯಾರಿಂದ ನೀವು ಹಣವನ್ನು ತಂದಿದ್ದೀರೋ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡಿ.

तुम जिनसे धन लाये हो उन्हें उसे वापस दो।

नौवाँ पाठ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

(सेवा का फल—ಸೇವೆಯ ಫಲ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

गरीब ಬಡವ	मेहनत ಪರಿಶ್ರಮ	मुसाफिर ಪ್ರಯಾಣಿಕ
कोशिश ಪ್ರಯತ್ನ	अंधकार ಕತ್ತಲು	पहिया ಚಕ್ರ
घुडसवार ಕುದುರೆ ಸವಾರ	दुर्गति ದುಸ್ಥಿತಿ	ठोकर ಏಟು
घायल ಗಾಯ	भलाई ಏಳಿಗೆ	अशर्फी ನಾಣ್ಯ

अभ्यास

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ :—

1. रामू अपना पेट कैसे पालता था ?
   रामू अपना पेट मजदूरी करके पालता था ।
2. सडक के बीच में क्या पडा हुआ था ?
   सडक के बीच में एक पत्थर पडा हुआ था ।
3. साहुकार गाँववालों को क्यों गाली दे रहा था ?
   एक बार साहुकार का तांगा पत्थर से टकराकर गिर गयां ।
   साहुकार को चोटलगी ।
4. घोडा क्यों घायल हुआ ?
   घोडा रास्ते में पडे हुए पत्थर से टकराकर घायल होगया ।
5. पत्थर को देखने पर रामू ने क्या सोचा ?
   मत्थर को देखने पर रामूने उसे हटाना चाहा ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. मुसाफिर ಪ್ರಯಾಣಿಕ मुसाफिर गाडी में जाता है ।
2. साहुकार ಸಾಹುಕಾರ साहुकार गरीबोंको सताता है ।
3. घुडसवार ಕುದುರೆಸವಾರ घुडसवार घोडे पर जाता है ।
4. चौंकना ಬೆಚ್ಚುಬೀಳುವುದು, शाम डिब्बे को देखकर चौंक पडा।
5. पहिया ಚಕ್ರ गाडी के दो पहिये होते हैं ।

(इ) खाली जगहों को भरो :— ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

1. रामू एक — किसान था ।

रामू एक गरीब किसान था ।

2. सडक के बीचों बीच — पडा हुआ था ।

सडक के बीचों बीच पत्थर पडा हुआ था ।

3. ताँगे का — टूट गया ।

ताँगे का पहिया टूट गया ।

4. रोज एक न एक — घट जाती ।

रोज एक न एक घटना घट जाती ।

(ई) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

ಕಾರಣ ಕಾರ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಬಂದಾಗ ಕಾರಣ ವಾಕ್ಯವು "यदि" ಅಥವಾ "अगर" ನಿಂದಲೂ, ಕಾರ್ಯವಾಕ್ಯವು "तो" ನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ.

(इ) हिन्दी में अनुवाद करो : —ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ತಾವು ಕೊಡಗಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನನಗೆ ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತನ್ನಿರಿ.

अगर आप कुर्ग जायेंगे तो मेरेलिये संतरे लाईये ।

2. ಗಾಲಿ ಕಲ್ಲಿಗೆ ತಗುಲಿದರೆ ಅದು ಮುರಿದುಹೋಗುವುದು.

अगर पहिया पत्थर से टकरायेगा तो वह टूटेगा ।

3. ನೀವು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬೇಗ ಬಂದರೆ ಸಂಜೆ ನಾವು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗೋಣ

यदि तुम पाठशालासे जल्दी आओगे तो शाम को हम बाजार जायेंगे ।

4. ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು, ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು
वडों की वात सुनो, तो तुम्हारी भलाई होगी।

दसवाँ पाठ ಹತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

(किचूर की रानी चेन्नम्मा—ಕಿತ್ತೂರಿನ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

तोप ಫಿರಂಗಿ	नहर ಕಾಲುವೆ
फौज ಸೈನ್ಯ	कैद करना ಬಂಧಿಸುವುದು
चलबसना ಸಾಯುವುದು	मरमिटना ಬಲಿದಾನವಾಗುವುದು

लालच में पडना ದುರಾಶೆಗೊಳಗಾಗುವುದು

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ :—

1. किचूर राज्य की प्रजा मल्लसर्ज को क्यों बहुत चाहती थी?
   राजा मल्लसर्ज वडे दयालू थे। उन्होंने प्रजा की भलाई के लिये पाठशालाएँ, धर्मशालाएँ, सडके, तालाब, नहर, कुएँ आदि बनवाए थे। विद्वानों का वडा आदर करते थे। इसलिए मल्लसर्ज को प्रजा बहुत चाहती थी।

2. राजा मल्लसर्ज के स्वर्ग सिधारने के बाद रानी चेन्नम्माने क्
किया ?
चेन्नम्माने शिवलिंग को सिंहासन पर बिठाया। लेकि
वह जल्दी मर गया। फिर भी चेन्नम्मा निडर थी
इसलिए उसने और एक सुंदर बालक को गोद लिया।

3. थ्याकरे कित्तूर पर क्यों चढ़ आया :
कित्तूर को कंपनी राज्य में मिलालेने की इच्छा से थ्याक
चढ आया।

4. रानी चेन्नम्मा ने सिपाहियों से क्या कहा ?
या तो हम अपनी जन्मभूमि की रक्षा करेंगे या लडते लड़
मरेंगे। लेकिन गुलाम बनकर नहीं जीयेंगे।

5. दूसरी बार रानी चेन्नम्मा क्यों हार गयी ?
कई देशद्रोही लोग अंग्रेजों से जामिले और उन्होंने दुश्म
को गुप्तद्वार आदि रहस्य बताए। इसलिए दूसरी ब
रानी चेन्नम्मा हार गयीं।

(आ) खाली जगहों को भरो :— ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ :-

1. कित्तूर में अबभी एक — टीला और एक—-किला है।
कित्तूर में अबभी एक ऊँचा टीला और एक पुराना किला है
2. राजा उनको बहुत — देते थे।
राजा उनको बहुत बडी इज्जत देते थे।

3. किसानों के सुख के लिए — और — बनवाये ।
   किसानों के सुख के लिये तालाब और कुएँ बनवाए ।
4. उनसे — के गुप्तद्वार अंग्रेजों को — होगये ।
   उनसे किले के गुप्तद्वार अंग्रेजों को मालूम होगये ।
5. अंग्रेजों की किचूर पर आग — लगीं ।
   अंग्रेजों की तोपें किचूर पर आग बरसने लगीं ।

(इ) प्रयोग करो :—ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. इज्जत देना—ಗೌರವ ಕೊಡುವುದು.
   लडके अध्यापक की बडी इज्जत करते हैं ।
2. मिलजुलकर रहना—ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿರುವುದು.
   हमें आपस में मिलजुलकर रहना चाहिये ।
3. लालच में पडना—ದುರಾಶೆಗೊಳಗಾಗುವುದು.
   देशद्रोही सिपाही लालच में पड गये ।
4. स्वर्ग सिधारना—मर जाना—
   गाँधीजी स्वर्ग सिधारे गये ।
5. मर मिटना—ಬಲಿದಾನವಾಗುವುದು.
   हम देश के लिये मर मिटेंगे ।

(ई) ध्यान दो :—ನಿಗಾಕೊಡಿ :—

ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ या तो-या (either–or) ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು.

(ङ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದುವೆನು ಇಲ್ಲವೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವೆನು.
   या तो मैं शाला में पढूँगा या बाग में काम करूँगा। ।

2. ನಾಳೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ತಾವು ಬನ್ನಿರಿ, ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಿ.
   या तो आप मेरे घर आईए या तो आप के भाई को भेज दीजिये ।

3. ಲಲಿತೆಯು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಪಾಠವನ್ನು ಓದಲಿ.
   या तो ललिता चित्र लिखे या तो पाठ पढ़ें ।

4. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಆಡುವೆವು, ಇಲ್ಲವೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆವು.
   या तो हम साथ खेलेंगे या घर जायेंगे ।

ग्यारहवाँ पाठ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಪಾಠ

(लाल बाग—ಲಾಲ್ ಬಾಗ್)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

नींव डालना ಅಸ್ತಿಭಾರ ಹಾಕುವುದು	क्यारी ಪಾತಿ
ज़माना ಕಾಲ	टहलना ಅಡ್ಡಾಡುವುದು
तरक्की ಉನ್ನತಿ	मन बहलाना ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

दुनिया ಪ್ರಪಂಚ	रंग ಬಣ್ಣ
देर ಹೊತ್ತಾಗಿ	देख रेख ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ
शौकीन ವಿಲಾಸಿ	नमूना ಮಾದರಿ
बगीचा ತೋಟ	सडक ದಾರಿ

हरा ಹಸಿರು

अभ्यास ಅಭ್ಯಾಸ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. लालबाग की नींव किसने डाली ?

   सुलतान हैदराली ने लालबाग की नींव डाली ।

2. इसका नाम लालबाग क्यों पडा ?

   एक दिन हैदराली अपने बेटे टीपू के साथ बाग देखने गये । वहाँ के लालगुलाब के फूल देखकर टीपू ने कहा कि यह सुंदर "लालबाग" है । इसलिये उसी दिन से इसका नाम लालबाग पडा ।

3. शीशमहल में प्रति वर्ष क्या लगता है ?

   शीशमहल में प्रति वर्ष फल-पुष्प प्रदर्शिनी लगती है ।

4. वेंगलूर नगर को किसने बसाया था ?

   वेंगलूर नगर को केंपेगौडाने बसाया था ।

5. आजकल लालवाग का क्षेत्रफल कितना है ?

   ल.लवाग का क्षेत्रफल डेढ सौ (150) मील तक बढ गया है ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. नींव डालना—ಅಸ್ತಿಭಾರ ಹಾಕುವುದು.
केंपेगौडाने बेंगलूर की नींव डाली।

2. मन बहलाना—ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದು.
माँ बच्चे का मन बहलाती है।

3. शौकीन—ವಿಲಾಸಿ.
जहँगीर शौकीन बादशाह था।

4. तरक्की—ಉನ್ನತಿ.
हमें देश की तरक्की के लिए काम करना चाहिये।

5. नमूने—ಮಾದರಿ.
आजकल हवाई जहाज के कई नमूने निकले हैं।

6। फूले अंग न समाना—ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬುವುದು.
लडके खिलौनों को देखते ही फूले अंग न समाये।

(आ) खाली जगहों को भरीए :—ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ :—

1. बेंगलूर मैसूर की —है।
बेंगलूर मैसूर की राजधानी है।

2. बैठने के लिये जगह जगह — लगे है।
बैठने के लिये जगह जगह आसन लगे हैं।

3. लालबाग में — की — होती है।
लालबाग में फल-पुष्पों की प्रदर्शिनी होती है।

4. हरी — पर बैठने से मन — है।
हरी घासों पर बैठने से मन बहलाता है।
5. लालबाग — का स्वर्ग है।
लालबाग धारती का स्वर्ग है।

(ई) हिन्दी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ಎಲ್ಲರೂ ಲಾಲ್‌ಬಾಗನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ.
सब लोग लालबाग देखकर खुश होते हैं।
2. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.
टीपू की कहानी सुनकर मुझे अचरज हुआ।
3. ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ ಸುಂದರವಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಾರೆ.
लालबाग के सुंदर फूल देखकर लोग आनंदित होते हैं।
4. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ನೀವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ.
बाग में कुछ देर तक आराम करके तुम आगे चलो।
5. ನಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸೋಣ.
हम नहाकर कपडे पहनें।

बारहवाँ पाठ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಪಾಠ

(बढे चलो—ಮುಂದೆ ನಡೆ)

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

रुकना ನಿಲ್ಲುವುದು	झुकना ಬಗ್ಗುವುದು	पत्थर ಕಲ್ಲು
हाथ बँटना ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು		शान ಘನತೆ

ಕನ್ನಡ ಭಾವಾರ್ಥ :—

(1) ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ವೀರಪುತ್ರರೇ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂದುಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಹಾಗೂ ಭಯಪಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಡಿ. ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ.

(2) ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕಾಣುತಾ ಪರಮಾತ್ಮನು ನೀಡಿದುದರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ.

(3) ನೀವು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ.

(3) ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಿ ದೇಶದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಭಾವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಐಕ್ಯಮತ್ಯದಿಂದ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ನೀವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರಿ.

हिंदी भावार्थ :——ಹಿಂದಿಯ ಭಾವಾರ್ಥ :—

1. हे ! भारतमाता के वीर पुत्र ! आगे आगे बढो कभी पीछे म हठो । निडर होकर आगे आगे बढो ।

2. जीवन के सुख दुखों को समान रूप से देखो । जो कु तुम्हारे पास है उससे ही तृप्त हो जाओ ।

3. तुम्हारे मार्ग की बाधाओं का सामना करते हुए धीरज साथ आगे बढो ।

4. आपस में मिलजुलकर देश की उन्नती में सहायक जाओ । तुम अपने भेद भावों को भूल जाओ । भारत माता शान बढाते हुए आगे बढो ।

तेरहवाँ पाठ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಪಾಠ

(चिडियाघर – ಮೃಗಾಲಯ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

अलग ಬೇರೆ	मशहूर ಪ್ರಸಿದ್ಧ	पंख ರೆಕ್ಕೆ (ಗರಿ)
भीतर ಒಳಗೆ	घेर ಆವರಣ	मूँगफली ನೆಲಗಡಲೆ
नजदीक ಹತ್ತಿರ	चौंक ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವಿಕೆ	खतरनाक ಅಪಾಯಕರ
मुडना ತಿರುಗುವುದು	गर्दन ಕೊರಳು	सवार होना ಸವಾರಿ

अजायबघर ವಿಚಿತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (ಮ್ಯೂಜಿಯಂ) ಮಾಡುವುದು.

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ :—

1. जानवरों को खिलाने के लिए बच्चे क्या क्या लेते चले ?
   जानवरों को खिलाने के लिए मूँगफली और कुछ केले लेगये ।
2. मोर कैसे खडे हैं ? मोर पंख फैलाए खडे हैं ।
3. बंदर बाहर क्यों नहीं भाग जाते ?
   बंदर के चारों ओर घेरा है । इसलिए बंदर बाहर भाग नहीं जाते ।
4. शेर दहाडते हुए कहाँ से निकला ?
   शेर अपनी माँद से दहाडते हुए बाहर आया ।
5. जिराफ की गर्दन कैसी है ?
   जिराफ की गर्दन लंबी है ।

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. डरके मारे ಭಯದಿಂದ.

लडका डरके मारे काँपता है ।

2. चीख उठना ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

शेर को देखकर सीता चीख उठी ।

3. चौंक पडना ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವುದು (ಗಾಬರಿಪಡುವುದು).

गौरी बाघ को देखकर डरते चौंख पडी ।

4 सवार होना ಸವಾರಿ ಮಾಡುವುದು.

लडके हाथी पर सवार होना चाहते हैं ।

5. खतरनाक ಅಪಾಯಕರ.

जंगल में अकेले चलना खतरनाक है ।

(इ) हिन्दी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿರಿ :—

1. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಬರುವವರು ಯಾರು ?

रास्त में बोलते हुए आनेवाले कौन है ?

2. ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಹುಡುಗಿಯರು ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು

गाते गाते लडकियाँ मदरसा जा रही थीं ।

3. ಹರಿಯುವ ನೀರು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

बहते पानी हमेशा स्वच्छ रहता है ।

4. ರಾಮನು ನಗುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಾ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

रामने हँसते हँसते जवाब दिया ।

5. ಹಸು ಓಡುತ್ತಾ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿತು.

गाय दौडते घर में घुस गयी ।

चौदहवाँ पाठ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾಠ

महल का राक्षस—ಅರಮನೆಯ ರಾಕ್ಷಸ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

बादशाह ಚಕ್ರವರ್ತಿ	दरबार ಆಸ್ಥಾನ	हुजूर ಸ್ವಾಮಿ
अचरज ಆಶ್ಚರ್ಯ	महल ಅರಮನೆ	मजाक ಹಾಸ್ಯ
क्रोध ಕೋಪ	पीडा ನೋವು	जहाँपनाह ರಾಜಾಧಿರಾಜ

सूझबूझ ತಿಳುವಳಿಕೆ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :—

1. एक दिन अकबर के दरबार में कौन आया ?
   एक दिन अकबर के दरबार में एक साधु आया।
2. अकबर क्यों चिंता में पड गये ?
   साधु ने कहा—बादशाह तुम्हारे राज्य में राक्षस है। उसके कारण इस देश में गरीबी है। इस राक्षस का पता मालूम न होने से अकबर चिंतित हुआ।
3. बीरबल से पूछने पर उसने क्या कहा ?
   बीरबल ने कहा—राक्षस और कहीं नहीं बल्कि महल में हीं है।
4. महल में रहनेवाला राक्षस कौन था ?
   महल में रहनेवाला राक्षस शराब था।
5. उस राक्षस के साथी कौन थे ?
   उस राक्षस के साथी गरीबी, भूख, बीमारी और पीडा थे।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. दरबार—ಆಸ್ಥಾನ अकबर के दरबार में बीरबल था।
2. राक्षस—ರಾಕ್ಷಸ जरासंध एक राक्षस था।
3. भलाई - ಒಳ್ಳೆ दूसरों की भलाई करना हमारा कर्तव्य है।
4. महल—ಅರಮನೆ राजा लोग महल में रहते हैं।
5. चिन्तित होना—ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗುವುದು राक्षस का पता न लगने से अकबर चिन्तित हो गया।

(इ) खाली जगहों को भरो :—ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

1. ऐ बादशाह, तुम्हारे राज्य में एक — रहता है।
   ऐ बादशाह तुम्हारे राज्य में एक राक्षस रहता है।
2. साधु की बात सुनकर बादशाह को — हुआ
   साधु की बात सुनकर बादशाह को अचरज हुआ।
3. मैं आपसे कैसे झूठ बोल — हूँ।
   मैं आपसे कैसे झूठ बोल सकता हूँ।

पंद्रहवाँ पाठ ಹದಿನೈದನೆಯ ಪಾಠ

मैसूर नगर की सैर—ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಪರ್ಯಟನ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

सजधज ಅಲಂಕಾರದಿಂದ	कतार ಸಾಲು	शहर ನಗರ
नामी ಹೆಸರಾಂತ	बहादुर ಪರಾಕ್ರಮಿ	घूम ಅಲೆದಾಡು

भीड ಗುಂಪು, ಜನಸಂದಣಿ
लंबी चौडी ವಿಸ್ತಾರವಾದ
जगमगाना ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು
फाटक ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು
दफ्तर ಆಫೀಸು
जुलूस ಮೆರವಣಿಗೆ
फौव्वारे ಚಿಲುಮೆ (ಕಾರಂಜಿಗಳು)
मेहमान ಅತಿಥಿ
चंदन तैला ಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. मैसूर में देखने लायक जगहें कौन कौनसी हैं ?

वस्तुप्रदर्शिनी, जगन्मोहन चित्रशाला, चिडियाघर, चामुंडी पहाड, रेशम का कार्खाना, चंदनतेल का कार्खाना, राज महल आदि मैसूर में देखने लायक जगहें हैं ।

2. लोग वृंदावन देखने क्यों जाते हैं ?

वृंदावन में तरह तरह के फुव्वारे, सुंदर बगीचे और आकर्षक दीपमालाएँ हैं । ये देखने बहुत सुंदर हैं । इसलिए लोग देखने जाते हैं ।

3. मैसूर में दिखाई पडनेवाली दो शिलामूर्तियाँ किन किन की हैं।

मैसूर में दिखाई पडनेवाली दो शिलामूर्तियाँ श्रीकृष्णराजेंद्र ओडेयर, तथा श्री चामराज ओडेयर की हैं ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ :—

1. देखने लायक ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ

वृंदावन देखने लायक बगीचा है ।

2. दफ़्तर ಆಫೀಸು नौकर दफ़्तर में काम करते हैं ।

3. कतार ಸಾಲು लडके कतार में खडे होकर प्रार्थना करते हैं।

4. सजधज ಸೊಬಗು दशहरे का जुलूस बडी सजधज के साथ
निकलता है ।

5. जगमगाना ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು तारे आकाश में जगमगाते हैं ।

6. नामी ಹೆಸರಾಂತ अशोक एक नामी बादशाह थे ।

7. जुलूस ಉತ್ಸವ शादी में वधु-वरों का जुलूस निकलता है ।

(इ) उलटे अर्थवाले शब्द बताओ :—ವಿರೋಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

लंबा+छोटा	सफेद+काला
ऊँचा+नीचा	चौडा+तंग
साफ+गंदा	बडा+छोटा

(ई) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರಿ :—

1. ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ಹೋದರು.
घंटी बजते ही लडके मदरसे के अंदर गये ।

2. ರೈಲು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಗದ್ದಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
रेल गाडी स्टेशन पर आते ही गडबडी शुरू हुई ।

3. ಜಗದೀಶನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ರಮೇಶನು ಅವನ ಹಣವನ್ನು ಹಿಂ
ರುಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.
जगदीश के माँगते ही रमेश ने उसका घन लौटा दिया ।

4. ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮಗು ಓಡಿ ಬಂದಿತು.
माँ के देखते ही बच्चा दोडकर आया ।

सोलहवाँ पाठ ಹದಿನಾರನೆಯ ಪಾಠ

राष्ट्रीय त्योहार—ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಬ್ಬ (ಸರ್ವದಿನ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

त्योहार ಹಬ್ಬ

व्याख्यान ಭಾಷಣ

विधान ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ

इकट्ठा ಒಂದೇಕಡೆ ಸೇರುವುದು

फहराना ಹಾರಿಸುವುದು

झंडा ಧ್ವಜ

जलसा ಸಮಾರಂಭ, ಉತ್ಸವ

रोचक ಮನರಂಜಕ

नेता ಮುಂದಾಳು

गणतंत्र दिवस ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯೋದಯದಿನ ಜನವರಿ 26

अभ्यास ಅಭ್ಯಾಸ

(अ) उत्तर दो :— ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. तुम अपने स्कूल में स्वतंत्र-दिवस कैसे मनाते हो?

   स्वतंत्र-दिवस हम सब इकट्ठे होकर राष्ट्रगीत गाते हुए ध्वज वंदना करते हैं। जलसे में भाग लेते हैं। भाषण देते या सुनते हैं। खुशी के साथ मिठाईयाँ खाते हैं।

2. हम गाँधी जयंती क्यों मनाते हैं?

   भारत के स्वतंत्र होने में गाँधीजी का बडा हाथ था। इसलिये राष्ट्रीय त्योहार के रूप में हम गाँधी जयंती मनाते हैं।

3. दशहरा कैसे मनाया जाता है ?

दशहरा भी मैसूर राज्य का एक राष्ट्रीय त्योहार है। इस त्योहार को "नाड हब्बा" कहते हैं। यह दस दिनों तक मनाया जाता है। इन दिनों में सांस्कृतिक कार्यक्रम संगीत, नाटक, काव्यवाचन, व्यायाम प्रदर्शनी आदि कार्यक्रम चलते हैं।

(आ) नीचे लिखी तारीख और वाक्यों का जोड़ ठीक बनाओ :—
ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿರುವ ತಾರೀಖು ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ.

1. 2 अक्टोबर को महात्म गांधीजी का जन्म-दिन है।
2. 18 नवंबर नेहरूजी का जन्म-दिन है।
3. 15 अगस्त 1947 को हमारा देश स्वतंत्र हुआ।
4. 26 ಜನವರಿ 1950 को हमारा विधान जारी किया गया।

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. स्वतंत्र ಸ್ವತಂತ್ರ, भारत आज एक स्वतंत्र राष्ट्र है।
2. रोचक ಮನೋರಂಜಕ, माँ हमें रोचक कहानियाँ सुनाती हैं।
3. त्योहार ಹಬ್ಬ (ಸರ್ವದಿನ) त्योहारों में हम नये कपडे पहनते हैं।
4. बाँटना ಹಂಚುವುದು, त्योहारों में मिठाईयाँ बाँटते हैं।
5. फहराना ಹಾರಿಸುವುದು, राष्ट्रीय त्योहारों में राष्ट्रध्वज फहराया जाता है।

(ई) ध्यान दो :— ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ (ಅಭ್ಯಾಸದ) ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗವು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಕರ್ತೃವಾಚ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಕ್ಕೆ "जाना" ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಣಿ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಧಾತುವಿನ ರೂಪಗಳಂತೆಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಕರ್ತೃವಾಚ್ಯದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಕರ್ಮವಾಚ್ಯದಲ್ಲಿ "से" ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :—

मुझसे फल खाये जाते हैं।
ನನ್ನಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳು ತಿನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

(उ) हिन्दी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಈದಿನ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ ಹಂಚಲ್ಪಡುವುದು.
आज बालकों में मिठाई बाँटी जायेगी।
2. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದು.
सभा में भाषण दिया जायेगा।
3. ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ರಜಾಕೊಡಲ್ಪಡುವುದು.
दशहरे में शालाओं को छुट्टी दी जायेगी।
4. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯು ಹಾಡಲ್ಪಡುವುದು.
लडकों से राष्ट्रगीत गाया जायेगा।

सत्रहवाँ पाठ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಪಾಠ

'भारतरत्न' श्री विश्वेश्वरय्या जी–ಭಾರತರತ್ನ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು

ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ

होनहार ಭಾಗ್ಯವಂತ, लक्षणवंत   मेहनती ಪರಿಶ್ರಮಿ   शामिल हो ಭಾಗವಹಿಸು
अमर ಶಾಶ್ವತವಾದ   अध्ययन ವ್ಯಾಸಂಗ
उपाधि ಪದವಿ   डाकटिकट ಅಂಚೆಯಚೀಟಿ   छापना ಮುದ್ರಿಸುವುದು
शताब्दी (ನೂರು ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವ) ಶತಮಾನ.

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ :—

1. श्री विश्वेश्वरय्या जी का जन्म किस वर्ष हुआ ?
   श्री विश्वेश्वरय्या जी का जन्म सन् 1860 ईस्वी में 15 सितंबर को हुआ।
2. बचपन में ही उनमें क्या गुण दिखाई पडते थे ? बचपन में ही वे बडे होनहार और परिश्रमी थे।
3. इंजीनियर बनने के बाद उनका पहला बडा काम कौनसा था ?
   इंजीनियर बनने के बाद उन्होंने बंबई प्रांत में सक्कूर बांध बनवाया। इससे वे मशहूर हो गये।
4. मैसूर राज्य में उन्होंने क्या बडे बडे काम किये ?
   मैसूर राज्य में विश्वविद्यलय की स्थापना की। भद्रावती में लोहे का कारखाना शुरु किया। इसके अलावा कावेरी नदी पर कृष्णराज सागर बाँध बनवाया।

(आ) खाली जगह भरो :—ಖಾಲೀ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿರಿ :—

1. श्री विश्वेश्वरय्या जी कई साल तक — रियासत के — रहे।
   श्री विश्वेश्वरय्या जी कई साल तक मैसूर रियासत के दीवान रहे।
2. भारत का एक बहुत बडा मुख्य जलाशय — है।
   भारत का एक बहुत बड़ा मुख्य जलाशय कृष्णराजसागर है।
3. भारतरत्न हमारे देश की सबसे बडी — है।
   भारतरत्न हमारे देश की सब से बडी उपाधि है।

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. प्रगति ಏಳಿಗೆ देश की प्रगति सब की प्रगति है।
2. उपाधि ಪದವಿ नेहरू जी को भारतरत्न उपाधि मिली है।
3. होनहार ಲಕ್ಷಣವಂತ विवेकानन्द बचपन से ही होनहार थे।
4. मेहनती ಪರಿಶ್ರಮಿ राजाजी बडे मेहनती हैं।
5. बाँध ಅಣೆಕಟ್ಟು तुंगा जलाशय मैसूर का सबसे बडा बाँध है।

(ई) ध्यान दो :—ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "ने" ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವು ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ "ने" ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಕರ್ತೃಪದದ ಲಿಂಗವಚನಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಪದದ ಲಿಂಗವಚನಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಪದವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿಯ "को" (ಅನ್ನು) ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿದ್ದರೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ

ಉದಾಹರಣೆ :—ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

6

(ड(हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ಸಕ್ಕೂರು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.
सक्कूर बाँध बनवाकर वे मशहूर हुए ।

2. ನಾನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.
मैं स्नान करके साफ कपडा पहनता हूँ ।

3. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಓದಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
दर्जे में लडके पढकर लिखने लगे ।

4. ಸರಳಾ ನೀನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಓದು
सरला, तुम बैठकर पढो ।

अठारहवाँ पाठ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಪಾಠ

होशियार खरगोश—ಜಾಣ ಮೊಲ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

तंग आना ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಬೇಸರ ಪಡುವುದು

आग बबूला होना ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವುದು

तय करना ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು

बहाना ನೆಪ

रोकना ಅಡ್ಡಿಮಾಡುವುದು

दहाड मारना ಘರ್ಜಿಸುವುದು

दोपहर ಮಧ್ಯಾಹ್ನ

गुफा ಗುಹೆ

गूँज उठना ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವುದು

खबर ಸಮಾಚಾರ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿಂ :—

1. जंगल के जानवर शेर से क्यों तंग आगये थे ?

शेर रोज जानवरों को मारकर खाता था। इसलिए वे तंग आगये थे।

2. शेर किस बात पर राजी होगया ?

जानवरों ने बारी के अनुसार एक एक जानवर को देने का तय किया। इससे शेर राजी होगया।

3. देर से पहुँचकर खरगोश ने शेर से क्या कहा ?

खरगोश ने शेर से कहा कि मैं रास्ते में आ रहा था तब तक दूसरे शेर ने मुझे खाने पकडा। लेकिन मैं लौट आने का वचन देकर आप के यहाँ आया हूँ।

4 शेर कुएँ में क्यों कूद पडा ?

खरगोश ने सिंह को कुएँ के अंदर झाँकने को कहा। सिंह को उसकी परछाई ही दीख पडी। शेरने समझा कि वहाँ दूसरा शेर होगा। इस से उसे मारने के लिए कूद पडा।

(आ) खाली जगहों को भरो :—ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿಂ :—

1. जंगल के — जानवर — आ गये थे।

जंगल के सारे जानवर तंग आगये थे।

2. एक दिन एक — की आयी।

एक दिन एक खरगोश की बारी आयी।

3. शेर का — और भी बड गया।

शेर का गुस्सा और भी बढ गया।

4. कुएँ के — में उसकी — दीख पडी।

कुएँ के पानी में उसकी परछाई दीखपडी।

(इ) कोष्ठक में दी हुई सूचना के अनुसार काल बदलो :—
ಆವರಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ.

1. खरगोश देर से शेर के पास पहुँचा (वर्तमान)

खरगोश देर से शेर के पास पहुँचता है।

2. इससे सब जानवर खुश हुए (भविष्यत)

इस से सब जानवर खुश होंगे।

3. रोज शेर ने बहुत से जानवरों को मारडाला करेगा (भूत)

रोज शेरने बहुत से जानवरों को मारडाला।

4. उपाय सोचते हुए वह धीरे धीरे चल रहा था (तात्कालिक वर्तमान)

उपाय सोचते हुए वह धीरे धीरे चल रहा है।

(ई) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

1, 2, 5 ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ನಿತ್ಯತಾಬೋಧಕವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 2-4ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಾರ್ಥವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆ.

(उ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ಅವನು ಇಂದು ಆಟವಾಡಲಿ.

वह आज खेले।

2. ನಾನು ದಿನಾಲೂ ತಪ್ಪದೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.
मैं रोज पाठशाला जाया करता हूँ ।

3. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಗೋಪಾಲನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು.
पिछले साल गोपाल अच्ची तरह खेलता था ।

3. ನೀನೂ ಓದುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನನ್ನೂ ಓದುಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.
न तो तुम भी न पढते, न मुझे भी पढने देते ।

4. ಪಾರ್ವತಿಯು ನಾಳೆಯಿಂದ ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯಲು ಬರುವಳು.
पार्वती कल से हिन्दी सीखने आयेगी ।

उन्नीसवाँ पाठ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

(साफ-साफ लिखना—ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

साफ ಸ್ಪಷ್ಟ, ಶುದ್ಧ	मुन्शी ಗುಮಾಸ್ತ	बही ಖಾತೆ ಪುಸ್ತಕ
चिट्ठी ಪತ್ರ, ಚೀಟಿ	लिखावट ಬರಣಿಗೆ	बहू ಸೊಸೆ
बल्कि ಆದರೆ	तसल्ली ಸಮಾಧಾನ	हटाना ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು

रोना पीटना ಅಳುತ್ತಾ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. सेठजी की दूकानें किन किन शहरों में थीं ?
सेठजी की दूकानें बनारस, आगरा, अजमीर, लखनऊ, आदि शहरों में थीं ।

2. जब वे अजमेर जानेवाले थे, तब उन्होंने मुंशी से क्या कहा ?

अजमेर जाते समय सेठजी ने मुनशी से कहा–तुम बनारस के पते पर बडी बही ले आने को मेरे पुत्र को एक पत्र लिखो।

3. चिट्ठी पढकर सेठजी के घर के लोग क्यों घबरा गये ?

पत्र की लिखावट साफ साफ न थी। पढनेवालों ने यों पढा कि सेठजी मरगये बडी बहू को लेकर जल्दी आओ। यह सुनकर वे दुःखी हुए।

4. इस कहानी से तुम क्या सीखते हो ?

इस कहानी से हम यही सीखते हैं कि हमें हमेशा साफ साफ लिखना चाहिये। क्योंकि साफ साफ न लिखने से कभी कभी बडी हानि होती है।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. कारोबार ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು.

सेठजी का कारोबार बनारस में भी था।

2. चिट्ठी ಕಾಗದ: चिट्ठी लिखना भी एक कला हैं।

3. घबराना ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವುದು.

शेर को देखकर बच्चा घबरा गया!

4. देखरेख ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ.

बच्चों की देखरेख करना आजकल माँ छोड बैठी है।

(इ) अन्य वचन बदलो :— ಬೇರೆ ವಚನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ :—

घर—घर	लडका—लडके
दूकान—दूकानें	लडकी—लडकियाँ
फल—फल	बूँदें—बूँद
कलम—कलमें	बेटी—बेटियाँ
फूल—फूल	घोडे—घोडा
आँख—आँखें	रोटियाँ—रोटी
नौकर—नौकर	कमरा—कमरे
बात—बातें	टोकरी—टोकरियाँ

(ई) ध्यान दो :— ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ न केवल-बल्कि (Not only-But so) ಸಮುಚ್ಚಯ ಬೋಧಕಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :—

न केवल बनारस में बल्कि आगरा और अजमेर में भी उनकी दूकानें थीं।

ಬನಾರಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಆಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಜಮೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು.

(उ) हिंदी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿವೆ.

   न केवल बेंगलूर में बल्कि मैसूर और भद्रावति में भी कारखाने हैं।

2. ಮಕ್ಕಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಟ ಸಹ ಆಡಬೇಕು.

न केवल बच्चों को अच्छी तरह पढना चाहिये, बल्कि खूब खेलना भी चाहिये।

3. ರಮೇಶನು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

रमेश सिर्फ होशियार ही नहीं बल्कि मेहनती भी है।

4. ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ.

हम कन्नड ही नहीं बल्कि हिन्दी भी सीखते हैं।

बीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

गाँधीजी–ಗಾಂಧೀಜೀಯವರು

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

वचन देना ಭಾಷೆ ಕೊಡುವುದು

वाद के पक्के ದೃಢಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

स्वर्गसिधारे ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು

गोली ಬಂದೂಕದ ಗುಂಡು

अपार ಹೆಚ್ಚಾದ

वकालत ವಕೀಲಿ

तकलीफ ಕಷ್ಟ

आजादी ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

मदिरा ಮದ್ಯ

हत्यारा ಕೊಲೆಗಡಕ

पतित ಕೀಳು ಜನತೆ

धुन ವಿಚಾರ

घायल ಗಾಯಗೊಂಡವ

इतिहास ಚರಿತ್ರೆ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ:—

1. गाँधीजी का पूरा नाम क्या था ?

गाँधीजी का पूरा नाम मोहनदास करमचंद गाँधी था ।

2. वे इंग्लैंड में तीन साल तक क्यों रहे ?

गाँधी जी इंग्लैंड में बैरिस्तरी परीक्षा पास करने के लिए तीन साल तक रहे ।

3. इंग्लैंड जाते समय उन्होंने अपनी माँ को क्या वचन दिये ?

इंग्लैंड जाते समय गाँधीजी ने प्रतिज्ञा की—मैं माँस और मदिरा का सेवन न करूँगा तथा अपने आचरणों में साफ रहूँगा ।

4. दक्षिण आफ्रिका में भारतीयों के कष्ट दूर करने के लिये गाँधीजी ने क्या किया ?

आफ्रिका में गाँधीजी ने वहाँ की सर्कार के विरुद्ध सत्याग्रह किया । वहाँ के भारतीयों में एकता जगाई ।

5. हम गाँधीजी को महात्मा क्यों कहते हैं ?

गाँधीजी सत्य और अहिंसा पर जोर देते थे । वे अपने जीवन भर देश के लिए लडते रहे । इसलिए वे महात्मा कहलाए ।

(आ) खाली जगह भरो :—ಭರ್ತಿಮಾಡಿ:

1. गाँधीजी हमारे — हैं ।

गाँधीजी हमारे राष्ट्रपिता हैं ।

2. दक्षिण आफ्रिका में — के कष्ट दूर करने के लिए गाँधीजी ने — आंदोलन चलाया।

दक्षिण आफ्रिका में भारतीयों के कष्ट दूर करने के लिए गाँधीजी ने सत्याग्रह आंदोलन चलाया।

3. सत्य उनका — था और अहिंसा उनका —।

सत्य उनका ईश्वर था और अहिंसा उनका परम धर्म था।

4. उन्होंने सिखाया कि — अपने देशवासियों को प्यार करना — और आपस में मिल जुलकर रहना —।

उन्होंने सिखाया कि हमें अपने देशवासियों को प्यार करना चाहिए और आपस में मिलजुलकर रहना चाहिए।

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. जिंदगी ಜೀವನ बेगारों की जिंदगी व्यर्थ है।
2. वकालत ವಕೀಲವೃತ್ತಿ गाँधीजी ने भारतीयों की वकालत की।
3. याद रखना ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡುವುದು.

   विद्यार्थियों को अपने पाठ याद रखना चाहिए।
4. आजादी ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

   आजादी जिंदगी की बडी जरूरी चीज है।
5. गोली ಬಂದೂಕಿನ ಗುಂಡು

   सिपाही लोग लडाई में गोली चलाते हैं।

(ई) ध्यान दो :— ಗಮನಿಸಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಬಾಧೋಧಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

(उ) हिन्दी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿರಿ :—

1. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು.
रोज भगवान की प्रार्थना करो ।

2. ನಾವು ನಮ್ಮ ನಡತೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡಬೇಕು.
हमें अपना आचरण शुद्ध रखना चाहिये ।

3. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
अध्यापक रोज पाठ पढा करते हैं ।

4. ಸೀತೆಯು ನಿತ್ಯ ಹಿಂದೀ ತರಗತಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.
सीता रोज हिंदी वर्ग में जाया करती है ।

इक्कीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಪಾಠ

नानी का संदूक—ಅಜ್ಜಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

संदूक ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	निराला ವಿಚಿತ್ರವಾದ	बेहद ಅಪರಿಮಿತ
जाला ಜೇಡನ ಬಲೆ	चंदन ಶ್ರೀಗಂಧ	खाँसी ಕೆಮ್ಮು
ताला ಬೀಗ	आला ಶ್ರೇಷ್ಠ	कोरा ಕರಡು
मलाई ಕೆನೆ	बेसन ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು	लौकी ಸೋರೆಕಾಯಿ
बाली ತೆನೆ	जौ ಜವೆ ಗೋಧಿ	

ಪದ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥ

1. ಅಜ್ಜಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಹೊಗೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಕಪ್ಪು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಬೀಗ ಜೋಲಾಡುತ್ತದೆ.
2. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಮ್ಮು ಬಂದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಹುಡುಕು ವುದರಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಪೇಡ, ಬರ್ಫಿ ಮತ್ತು ಕೆನೆ ಮೊದ ಲಾದುವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ.
3. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರೀಗಂಧದ ಚೌಕಟ್ಟು, ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು, ಸೋರೆಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯ ತೆನೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಖಾಲೀ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಡನ ಬಲೆಯು ಇದೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಜ್ಜಿಯಪೆಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.
4. ಅದರಲ್ಲಿ ಕರಡು ಕಾಗದ, ದಾರ ಸೂಜಿ, ಸಿಂಪಿನ ಬಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಕವಡಿ, (ಅಥವಾ ಕಾಸಿನ) ಸರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಅಜ್ಜಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.
5. ಅಜ್ಜಿಯು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರಳು. ಈ ಅಜ್ಜಿಯ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂದೂಕವು ಡಿಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಾಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

अभ्यास

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ :—

1. नानी का संदूक कैसा था ?

   नानी का संदूक निराला था ।

2. लड़कों को उसमें क्या मिलता था ?

   लड़कों को पेडा, बरफी, मलाई, दवा आदि मिलते थे ।

3. उसकी खाली जगहों में क्या है ?

   उसकी खाली जगहों में जाला है ।

4. उसमें कैसा कागज मिलता है?
उसमें कोरा कागज मिलता है।

5. उस को छोड नानी क्या नहीं लेगी?
संदूक को छोडकर नानी दिल्ली के राज्य को भी पसंद नहीं करती।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. दवाई ಔಷಧ अस्पताल में दवाई मिलती है।
2. मलाई ಕೆನೆ बिल्ली को दूध की मलाई बहुत पसंद है।
3. सूई-डोरा, ಸೂಜಿದಾರ दर्जी सूई-डोरे से कपडा सीता है।
4. ताला ಬೀಗ घर में ताला लगाया गया है।
5. आला ಶ್ರೇಷ್ಠ बूढी को दिल्ली का आला सिंहासन पसंद नहीं।

बाईसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಪಾಠ

पेशेवाले—ಕಸಬುದಾರರು

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

पेशा ಕಸಬು (ವೃತ್ತಿ) ಉದ್ಯೋಗ	जुलाहा ನೇಕಾರ
कुम्हार ಕುಂಬಾರ	राज ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸದವ (ಉಪ್ಪಾರ)
लुहार ಕಮ್ಮಾರ	बढई ಬಡಗಿ
दर्जी ಚಿಪ್ಪಿಗ (ಹೊಲಿಗೆಯವ)	सुनार ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ

चमार ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ (ಮೋಚಿ)

ढंकना ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು — पतलून ಪಯಿಜಾಮು (ಪರಾಯಿ)
तेली ಗಾಣಿಗ — नाई ಕ್ಷೌರದವ (ನಾಯಿಂದ)
धोबी ಅಗಸ — करघा ಮಗ್ಗ — कात ನೂಲು ತೆಗೆ
सूत ನೂಲು — रोजी ದಿನಗೂಲಿ — पीतल ಹಿತ್ತಾಳೆ
फूल ಕಂಚು — फौलाद ಉಕ್ಕು — सोना ಬಂಗಾರ
चाक ಚಕ್ರ — कीमती ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ — कुल्हाडी ಕೊಡಲಿ
कुदाली ಗುದ್ದಲಿ — हँसिया ಕುಡುಗೋಲು — हल ನೇಗಿಲು
कुरता ಅಂಗಿ — कैंची ಕತ್ತರಿ — औजार ಉಪಕರಣ

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ :—

1. जुलाहों को आजकल रोजी मिलना कठिन क्यों होगया है?
   आजकल मिलों की संख्या बढ गयी है। उनमें कपडे बुनाए जाते हैं। इसलिए जुलाहों को रोजी मिलना कठिण होगया है।
2. कौन बर्तन कीमती और कौन सस्ते होते हैं?
   फूल, पीतल फौलाद, ताम्बे आदि के वर्तन कीमती और मिट्टी के वरतन सस्ते होते हैं।
3. राज के क्या क्या काम हैं?
   ईंट जोडना, सिमेंट लगाना, चूना पोतना तथा छोटे और बडे महलों को बनाना राज के काम हैं।
4. बढई किसे कहते हैं?
   लकडी के काम करनेवाले को बढई कहते हैं।

5. दर्जी किन किन औजारों की मदद से कपडा सीता है?
दर्जी कैंची, सूई, धागा तथा मशीन की सहायता से कपडा सीता है।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. जरूरी ಅಗತ್ಯ विद्यार्थी को पढना जरूरी है।
2. जरूरत ಅವಶ್ಯಕತೆ मुझे रुपयों की जरूरत है।
3. रोजी ಕೂಲಿ आजकल रोजी मिलना कठिण हो गया है।
4. पोशाक ಉಡುಪು लडके की पोशाक साफ है।
5. मदद ಸಹಾಯ हमें गरीबों की मदद करनी चाहिए।

(इ) खाली जगह भरो :—ಬರಿದಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

1. जुलाहा — पर कपडा — है।
जुलहा करधे पर कपडा बुनता है।
2. कुम्हार — पर — बनाता है।
कुम्हार चाक पर बरतन बनाता है।
3. सुनार — से — बनाता है।
सुनार सोने से गहना बनाता है।
4. — का काम करनेवाला लुहार है।
लोहे का काम करनेवाला लुहार है।
5. ये सब — समाज के — हैं।
ये सब पेशेवाले समाज के सेवक हैं।

(ई) बहुवचन रूप बताओ :—ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ :—

आदमी—आदमी, खिडकी—खिडकियाँ, कुरता—कुरते
कपडा—कपडे, पोशाक—पोशाकें

(उ) हिन्दी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ನಮಗೆ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.
   हमें कई चीजों की जरूरत है ।
2. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಮಾನು ತಯಾರಿಸುವವನು ಕಮ್ಮಾರನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.
   लोहेसे चीजें बनानेवाला लुहार कहलाता है ।
3. ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಿಂತ ರೇಶ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.
   कपास के कपडे से रेशम का कपडा कीमती होता है ।
4. ಹೊಲಿಗೆ ಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ದರ್ಜಿಯು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೊಲಿಯುತ್ತಾನೆ.
   सीने की मशीन की मदद से दर्जी जल्दी कपडे सीता है ।

तेईसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಪಾಠ

तिरंगा झंडा—ಮೂರು ಬಣ್ಣದ ಬಾವುಟ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

इकट्ठा ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು	अवसर ಸಮಯ	रक्षा ರಕ್ಷಣೆ
प्रतीक ಗುರುತು ಚಿನ್ಹೆ	हरा ಹಸಿರು	सफेद ಬಿಳಿಯ
केसरिया ಕೇಸರಿಬಣ್ಣ	निशाना ಗುರುತು	प्रतिज्ञा ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
गाडना ಹೂಳುವುದು	नेता ಮುಂದಾಳು	चढाई ಆಕ್ರಮಣ
प्रण ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ	झंडागीत ಧ್ವಜಗೀತೆ	बलि ಬಲಿಕೊಡುವುದು
	बरसना ಮಳೆಗರೆಯುವುದು	

(अं) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ :—

1. हम झंडा वंदन क्यों करते हैं।

झंडा देश की स्वतंत्रता तथा गौरव का प्रतीक है। इसलिये हम झंडे की वंदना करते हैं।

2. तिरंगे झंडे पर जो चक्र है उसका क्या नाम है ?

तिरंगे झंडे पर रहनेवाला चक्र धर्म चक्र कहा जाता है।

3. अशोकने क्या प्रण किया ?

अशोकने बौद्ध धर्म को अपनाया और कभी युद्ध न करने की प्रतिज्ञा की।

4. केसरिया रंग का क्या मतलब है ?

केसरिया रंग धैर्य और त्याग का प्रतीक है।

5. हमारा देश कब स्वतंत्र हुआ !

हमारा देश सन् 1947 अगस्त 15 को स्वतंत्र हुआ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. निशाना ಚಿಹ್ನೆ झंडा राष्ट्र की एकता का निशाना है।

2. चढाई करना ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದು

दुश्मन पडोसी देश पर चढाई करते हैं।

3. खून की नदी बहाना ರಕ್ತದ ನದಿಯನ್ನು ಹರಿಸುವುದು

धर्म के नाम पर खून की नदी बहाना उचित नहीं है।

4. दिखाई पडना ಕಾಣಿಸುವುದು

चिडिया घर में बंदर दिखाई पडता है।

8

5. नेता ಮುಂದಾಳು नेहरूजी हमारे नेता हैं ।
6. के साथ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ माँ लडकों के साथ खेलती हैं ।

(इ) खाली जगहों को भरिए :— ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ :—

1. हरएक देश का — झंडा होता है ।
   हरएक देश का अपना झंडा होता है ।
2. उसे अशोक का — कहते हैं ।
   उसे अशोक का धर्म चक्र कहते हैं ।
3. उन्होंने (अशोक) कलिंग पर — की ।
   उन्होंने कलिंग पर चढाई की ।
4. उन्होंने बौद्ध धर्म — किया और फिर कभी — न करने का प्रण किया ।
   उन्होंने बौद्ध धर्म स्वीकार किया और फिर कभी युद्ध न करने का प्रण किया ।
5. काशी के पास — में उन्होंने एक बडा — गढवाया ।
   काशी के पास सारनाथ में उन्होंने एक बडा खंभा गढवाया ।

(ई) नीचे लिखे शब्दों के प्रेरणार्थक रूप बताओ :—
ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ :—

करना—करवाना
बनाना—बनवाना
मारना—मारवाना
खोदना—खुदवाना
सीखना—सिखवाना

चौबीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾಠ

बाजार—ಸಂತೆ (ಪೇಟೆ)

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

देहात ಹಳ್ಳಿ　　किराया ಬಾಡಿಗೆ　　ग्राहक ಗಿರಾಕಿ

बिकना ಮಾರುವುದು　　मित्र ಗೆಳೆಯ　　सस्ता ಅಗ್ಗ

टमाटर ಟೊಮೆಟೋ　　गाजर ಗಾಜನಗಡ್ಡೆ　　बैगन ಬದನೆಕಾಯಿ

कचहरी ಕಛೇರಿ (ಆಫೀಸು)　　सब्जी मंडी ತರಕಾರಿ ಪೇಟೆ

हरीमिर्च ಹಸೀ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ　　गोभी ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ

भिंडी ಬೆಂಡೇಕಾಯಿ　　प्याज ಈರುಳ್ಳಿ

भाव ಧಾರಣೆ, ಬೆಲೆ　　पंसेरी ಪಂಚೇರು (ವೀಸೆ)

तराजू ತಕ್ಕಡಿ　　धनिया ಕೊತ್ತುಂಬರಿ

मेथी का साग ಮೆಂತ್ಯದ ಸೊಪ್ಪು　　अंगूर ದ್ರಾಕ್ಷಿ

पपीता ಪಪಯಿ, ಪರಂಗಿಹಣ್ಣು　　महंगा ತುಟ್ಟಿ

सागभाजी ಸೊಪ್ಪು ಪಲ್ಲೆ　　कुंजडे की दूकान ತರಕಾರಿ ಅಂಗಡಿ

कुंजडिन ತರಕಾರಿ ಮಾರುವವಳು　　अनार ದಾಳಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು

सेब ಸೇಬು　　अनानस ಅನಾನಸ ಹಣ್ಣು

आतिशबाजी ಬಾಣ ಬಿರುಸು　　दर्जन ಡಜನ್

डेढ रुपये ಒಂದೂವರೆ (1½) ರೂಪಾಯಿ　　ढाई सेर ಎರಡೂವರೆ (2½) ಸೇರು

साढे तीन सेर ಮೂರುವರೆ (3½) ಸೇರು　　पैदल ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ

ठठेरी बाजार ಕಂಚುಗಾರರ ಪೇಟೆ (ಪಾತ್ರೆ ಅಂಗಡಿ)

अभ्यास ಅಭ್ಯಾಸ

(अ) उत्तर दो :— ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. दीवाली की छुट्टी में शंकर कहाँ रहा ?
दीवाली की छुट्टी में शंकर अपने मामा के घर में रहा।
2. कपडे की दूकानों में किस तरह के कपडे बिकते हैं ?
कपडे की दूकानों में मिल के और करघे पर बने कपडे बिकते हैं।
3. सब्जी मंडी में दूकानदार ने मामा से क्या कहा ?
दूकानदार ने कहा "बाबूजी आलू डेढ रुपये पंसेरी है। यह बहुत ताजा माल है। आप को कितने सेर चाहिये।
4. फल की दूकानों में कौन कौन से फल सजाकर रखे हुए थे ?
फल की दूकानों में केले, अनार, अंगूर, सेब, पपीते, अनन्नास सजाकर रखे हुए थे।
5. बाजार से लौटते समय शंकर क्यों खुश था ?
शंकर के मामाने शंकर को सवा रुपये के पटाखे दिलाये। इसलिए शंकर खुश था।

(आ) के सामने, के यहाँ, के साथ, की तरह इन संबंध सूचक अव्ययों को योग्य स्थानों में भरो— ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
1. शंकर मामा — बाजार चला।
शंकर मामा के साथ बाजार चला।

2. शंकर ने एक कुंजडिन — से धनिया लिया।
शंकर ने एक कुंजडिन के यहाँ से धनिया लिया।
3. सब्जी मंडी — आतिशबाजी की दूकान थी।
सब्जी मंडी के सामने आतिशबाजी की दूकान थी।
4. शंकर मामा — खुशी खुशी घर — लौटा।
शंकर मामा के साथ खुशी खुशी घर की तरफ लौटा।

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. बिक्री होना ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುವುದು
आजकल सोने की बिक्री होना बंद होगया है।
2. ढेर लगना ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದು
दूकानदार के पास अनाज की ढेर लगी है।
3. तोलना ತೂಕ ಮಾಡುವುದು
तरकारी के अलाव अनाज भी तोलते हैं।
4. जी ललचाना ಇಷ್ಟವಾಗುವುದು
फलों को देखकर बच्चे ललचाये जाते हैं।
5. पैदल चलना ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು
राम स्कूल पैदल जाता है।

(ई) ध्यान दो :— ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

"वाला" ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಬೇರೆ ಪದಗಳಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಥವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅವ' ಎಂಬ ಪದಾಂತ್ಯಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು

ಉದಾ :—बोलनेवाला ಮಾತಾಡುವವ.

(उ) हिन्दी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಗೌರಿಯು ಹಣ್ಣು ಮಾರುವವಳಿಂದ ಐದು ನಯೇ ಪೈಸೆಯ ಬೋರೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಳು.
   गौरी ने फल बेचनेवाली से पाँच नये पैसे के बोर को खरीदा।
2. ಹಾಲು ಮಾರುವವನು ಇಂದೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ?
   दूध बेचनेवाला आज क्यों नहीं आया ?
3. ಹಣವುಳ್ಳವರು ರೇಶ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
   धनवान रेशम के कपड़े खरीदते हैं।
4. ಆನಂದನು ಬಟ್ಟೆ ಮಾರುವವನನ್ನು ಕರೆದನು.
   आनंद ने कपड़े बेचनेवाले को बुलाया।
5. ರವೀಂದ್ರನ ತಾಯಿಯು ಮೊಸರು ಮಾರುವವಳಿಂದ ಒಂದು ಸೇರು ಮೊಸರು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.
   रवींद्र की माँ दही बेचनेवाली से एक सेर दही खरीदती है।

पच्चीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಪಾಠ

ताज महल—ತಾಜಮಹಲ್

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

खूबसूरत ಸುಂದರವಾದ	बेगम ರಾಣಿ	इलाज ಚಿಕಿತ್ಸೆ
उम्मीद ಅಭಿಲಾಷೆ	कब्र ಗೋರಿ	गुम्बद ಗುಮ್ಮಟ
मकबरा ಸ್ಮಾರಕಭವನ	मीनार ಕಂಭ	यादगारी ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥ
गोल ಗುಂಡಾದ	अनूठा ಅದ್ಭುತ	बढ़िया ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ

हकीम ವೈದ್ಯ — बीमार ಖಾಯಿಲೆ — धीमा ಮಂದವಾದ

रंज ದುಃಖ — सैकडों ನೂರಾರು — कारीगर ಕೆಲಸಗಾರರು

संगमरमर ಅಮೃತ ಶಿಲೆ — चौकोना ಚಚ್ಚೌಕವಾದ — चबूतरा ಗದ್ದುಗೆ,ಜಗಲಿ

वेलबूटा ಕಸೂತಿನ ಕೆಲಸ — हीरा ವಜ್ರ — जडना ಕೆತ್ತುವುದು. ಜೋಡಿಸುವುದು.

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ :—

1. मरते समय मुमताज महलने शाहजहाँ से क्या कहा ?
   मुमताज महलने धीमे स्वर में कहा कि बादशाह मुझे मत भूलना, याद रखना ।

2. शाहजहाँ कौन थे ? उन्होंने ताजमहल क्यों बनवाया ?
   शाहजहाँ बडे नामी मुगल बादशाह थे । वे अपिनी पत्नी को बहुत प्यार करते थे । उसके मरजाने के बाद उसको बडा दुःख हुआ । मुमताजमहल की प्रार्थना के अनुसार उन्होंने ताजमहल को बनवाया ।

3. ताजमहल कितने वर्षों में बनकर तैयार हुआ ?
   ताजमहल इक्कीस वर्षों में बनकर तैयार हुआ ।

4. ताजमहल की शोभा कब देखने लायक होती है ?
   ताजमहल की शोभा चाँदनी रात में देखने लायक है ।

(आ) खूबसूरत, बडेनामी, प्यारी, कीमती, सफेद, अनूठी, बढिया इन विशेषणों की सहायता से खाली जगह भरो— ಈ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ಉತ್ತರ :—

1. भारत में बहुतसी बढिया इमारतें देखने लायक हैं।
2. शाहजहाँ नामी बादशाह थे।
3. दूर दूर की खानों से सफेद और बडे संगमरमर लाये गये।
4. ताजमहल दुनियाँ की अनूठी कारीगारी का एक बढिया नमूना है।
5. उन्होंने अपनी प्यारी बेगम की यादगारी में एक खूबसूरत मकबरा बनवाया।

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. मुझे इसबार पास होने की उम्मीद है।
2. प्राण पखेरू उडना ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿಹೋಗುವುದು. ಸಾಯುವುದು प्राण पखेरू उडजानेके बाद आदमी शव बनजाता है।
3. गाँधीजी हमेशा के लिए भारत से दूर होगये।
4. माँ अपने बच्चों की देखरेख अच्छी तरह करती है।
5. आँखों में आँसू उमडना ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಬರುವುದು. उस भिखारी को देखकर मेरी आँखों में आँसू उमड आये।

(ई) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬನ ಮತ್ತು ಮಂಗ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥ ರೂಪಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :—बनवाया, मँगवाया।

(३) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರಿ :—

1. ಗುರುಗಳು ನಮಗೆ ಎರಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು.
   गुरुजी ने हमें दो पाठ सिखाये।
2. ಕಮಲೆಯು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದಳು.
   कमला ने बिल्ली को दूध पिलाया।
3. ನಾನು ನಾಯಿಗೆ ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದೆನು.
   मैंने कुत्ते को एक रोटी खिलाई।
4. ಯಜಮಾನನು ಸೇವಕನಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.
   मालिक नौकर से काम करवाता है।

छब्बीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಪಾಠ

किसान—ರೈತ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

यदि ಒಂದುವೇಳೆ	जरूरत ಆವಶ್ಯಕತೆ	किसान ರೈತ
साधन ಸಾಧನಗಳು	तेज ವೇಗವಾಗಿ	बोझा ಹೊರೆ
	प्रतिशत ನೂರಕ್ಕೆ (ಶೇಕಡ)	

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. किसानों की सवारी का मुख्य साधन क्या है?
   किसानों की सवारी का मुख्य साधन बैल गाडी है।

2. घोडा-गाडी का उपयोग कहाँ अधिक होता है ?

शहरों में ताँगेका अधिक उपयोग होता है ।

3. माल या सामान ढोनेवाली मोटर गाडी को क्या कहते हैं ?

माल या सामान ढोनेवाली मोटर गाडी को ट्रक या लारी कहते हैं ।

4. सवारी के उपयोग में आनेवाली मोटर का क्या नाम है ?

सवारी के उपयोग में आनेवाले का नाम मोटर कार है ।

5 सब से तेज दौडनेवाली सवारी कौनसी है ।

सबसे तेज दौडनेवाली सवारी हवाई जहाज है ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ :—

1. प्रतिशत ಶೇಕಡ इस बार दर्जे में आठ प्रतिशत विद्यार्थी न पास हुए ।

2. विज्ञान· विज्ञान का महत्व आजकल बढगया है ।

3. प्रगति ಅಭ್ಯುದಯ भारत की प्रगति नागरिकों के हाथ में है ।

4. समुद्र समुद्र पर जहाज चलते हैं ।

5. सुविधा ಅನುಕೂಲ मैसूर में मुसाफिरों के लिये बडी सुविधा है ।

(इ) खाली जगहों को भरो :— ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

1. हमारा देश — का देश है ।

हमारा देश किसानों का देश है ।

2. शहरों में ताँगे का — अधिक होता है ।

शहरों में ताँगे का उपयोग अधिक होता है ।

3. जैसे जैसे विज्ञान की — होने लगी नये नये — बनने लगे।
जैसे जैसे विज्ञान की प्रगति होने लगी नये नये यंत्र बनने लगे।

4. समुद्र के रास्ते से भी हम — कर सकते हैं।
समुद्र के राते से भी हम प्रवास कर सकते हैं।

ई) ध्यान दो :—ಗಮನ ಕೊಡಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿನ ಒತ್ತಡವಿದೆ. (emphasise)

ಉದಾಹರಣೆ:—ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಜಟಕಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

उ) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :

1. ಕೆಲವುಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುದುರೇ ಗಾಡಿಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
कहीं कहीं ताँगे ही नहीं होते।

2. ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
गोपाल को रोज एक किताब पढना मुश्किल नहीं जँचता।

3. ವಿಮಾನವು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿನಿಂದ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲುದು.
हवाई जहाज एक ही दिन में बंबई से लंडन जा सकता है।

4. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಈ ದಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬರುವರು.
हमारे पिताजी आज मद्रास मेल से आयेंगे।

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

सत्ताईसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಪಾಠ

शबरी के जूठे वेर–ಶಬರಿಯ ಎಂಜಲು ಎಲಚಿಯ ಹಣ್ಣುಗಳು

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

अंतिम ಕೊನೆಯ	वेर ಬೋರೆ ಹಣ್ಣು	केसिवा ಹೊರತಾಗಿ
चखना ರುಚಿ ನೋಡುವುದು	वेचारा ಬಡಪಾಯಿ	देहांत ಮರಣ
	चरण ಪಾದ	

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ :—

1. मतंग ऋषि ने शबरी से क्या कहा ?

   मतंग ऋषि ने शबरी से कहा 'मैं बहुत वूढा होगया हूँ। तुम्हारी कामना पूरी होगी ;तुम्हें राम के दर्शन होंगे।

2. शबरी को क्यों दुःख हुआ ?

   मतंग ऋषि के देहांत की बात सुनकर शबरी को दुःख हुआ।

3. रामचंद्रजी को देखने पर शबरी ने क्या किया ?

   रामचंद्रजी को देखकर शबरी खुश हुई। उसने बेर की टोकरी राम के सामने खाने को रख दी।

4. शबरी ने हाथ जोडकर क्या कहा ?

   शबरी ने हाथ जोडकर कहा–भगवान मैं बहुत गरीबिन हूँ, मेरे पास इन बेरों के सिवा क्या है ? इन्हें स्वीकार कीजए।

5. शबरी कैसे बेर दे रही थी ?

   शबरी श्रीराम को मीठे मीठे तथा जूठे बेर दे रही थी।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :—ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. अंतिम ಕಡೆಯ उन के अंतिम दिन अभी बहुत दूर हैं।
2. दर्शन ದರ್ಶನ शबरी रामचंद्रजी के दर्शन करना चाहती थी।
3. बेचारी ಬಡಪಾಯಿ बेचारी शबरी ने राम को जूठे बेर दिये।
4. फूले अंग न समाना ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದು राम के दर्शन करके शबरि फूले अंग न समायी।
5. प्रसन्न होना ಆನಂದಗೊಳ್ಳು, बच्चा माँ को देखकर प्रसन्न होता है।

(इ) खाली जगह भरो :—ಖಾಲೀ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿರಿ :—

1. उनके आश्रम के पास ही एक — रहती थी।
   उनके आश्रम के पास ही एक भीलनी रहती थी।
2. अब मैं — होगया हूँ, मेरे अंतिमदिन — आरहे हैं।
   अब मैं बूढा होगया हूँ, मेरे अंतिमदिन समीप आरहे हैं।
3. कुछ दिनों के बाद मतंग ऋषि का — होगया।
   कुछ दिनों के बाद मतंग ऋषि का देहांत होगया।
4. शबरी ने अपने राम को देखकर —।
   शबरी ने अपने राम को देखकर फूले अंग न समाई।

(ई) ध्यान दो :—ನಿಗಾ ಕೊಡಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಭೂತಕಾಲಿಕ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ ಇರುವುದರಿಂದ "ने" ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

(ड) हिंदी में अनुवाद करो :— ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ಗೋಪಾಲನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.
   गोपाल रोज पाठशाला जाता था और पाठ सीखता था ।
2. ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾಯಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದಳು
   बच्चे को देखकर माँ फूले अंग न समाई ।
3. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು.
   लक्ष्मण ने श्रीराम की वंदना की ।
4. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು.
   रोज भगवान की प्रार्थना करो ।

अट्ठाईसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಪಾಠ

पुत्र का पत्र पिता के नाम—ತಂದೆಗೆ ಮಗನ ಕಾಗದ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

त्रैमासिक ಮೂರು ತಿಂಗಳ	विलंब ತಡ	कुशल ಕ್ಷೇಮ
प्रतियोगिता ಸ್ಪರ್ಧೆ	बधाई ಧನ್ಯವಾದ	आगामी ಬರುವ
जलप्रपात ಜಲಪಾತ	नटखट ತುಂಟ	टोली ಗುಂಪು

(अ) सैर के लिए पच्चीस रुपये भेजने की प्रार्थना करते हुए तुम अपने पिताजी के नाम पर एक पत्र लिखो ।

रामकृष्ण विद्यालय
ओंटिकोप्पल
मैसूर
दिनांक 15–7–63

पूज्य पिताजी, सादर प्रणाम :

आपका पत्र मिला और सारा समाचार मालूम हुआ। दशहरे की छुट्टियाँ आनेवाली है। उस संदर्भ में हमारे स्कूल के सभी विद्यार्थी बेलूर तथा हलेबीड के मंदिरों को देखने जानेवाले हैं। मैं भी उनके साथ जाना चाहता हूँ। अगर आप मुझे जाने की अनुमति दें तो मैं भी जाऊँगा। इस सैर के लिए पच्चीस रुपये भेजने की कृपा कीजिए।

आप का प्रिय पुत्र
सत्यनारायण

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :– ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ :—

1. विलंब, ಸಾವಕಾಶ आने में विलंब मत करो।
2. बधाई ಧನ್ಯವಾದ आप की सहायता के लिए मेरी बधाइयाँ हैं।
3. लौटती डाक ಮರುಟಪಾಲಿಗೆ लौटती डाक में पत्र लिखिए।
4. नटखट ತುಂಟ राम बडा नटखट लडका है।
5. रहरहकर ಇದ್ದುಕೊಂಡು गाँधीजी की याद रहरहकर आती है।
6. याद आना ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು
मुझे कविता याद नहीं आती।

उन्तीसवाँ पाठ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

छुट्टी के लिये आवेदन पत्र—ರಜಾಅರ್ಜಿ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

आगामी ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ — सप्ताह ವಾರ

सगे संबंधी ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು — हाथ बंटाना ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು

प्रदान करना ಕೊಡುವುದು — मंजूर ಒಪ್ಪಿಗೆ

तीसवाँ पाठ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಪಾಠ

रवीन्द्रनाथ ठाकूर—ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿನ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ

शौक ಅಭಿರುಚಿ — डाकू ದರೋಡೆಕೋರ — डरके मारे ಭಯದಿಂದ

गहरा ಆಳವಾದ — बंदरगाह ಬಂದರು — पीटना ಹೊಡೆಯುವುದು

हत्याकांड ಕೊಲೆ — उपाधि ಪದವಿ — सन्मान ಗೌರವ

ख्याति ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ — आयु ವಯಸ್ಸು

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ :—

1. रवीन्द्रनाथ का जन्म कब हुआ था ?

रवीन्द्रनाथ का जन्म 1861 में हुआ था ।

2. रवीन्द्रनाथ को बचपन में किस बात का शौक था ?
रवीन्द्रनाथ को कहानी सुनने का शौक बचपन से ही था ।

3. रवीन्द्रनाथ को कौनसा पुरस्कार मिला ?
रवीन्द्रनाथ को नोबल पुरस्कार मिला ।

4. उन्होंने सर उपाधि क्यों लौटा दी ?
1919 में जलियनवाला बाग हत्याकांड हुआ। उस के विरोध में रवीन्द्रनाथ ने सर की उपाधि वापस कर दी ।

5. गाँधीजी उन्हें क्या कहकर पुकारते थे ?
गाँधीजी रवीन्द्रनाथजी को गुरुदेवजी कहा करते थे ।

(आ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. जबतब ಅಗಡಾಗ
जब मैं सिनेमा जा रहा था तब वे मुझसे मिले ।

2. जिस प्रकार-उसी प्रकार ಹೇಗೆ ಹಾಗೆ
जिस प्रकार तुम कहते हो, उसी प्रकार करो ।

3. जहाँ वहाँ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ जहाँ भी देखो वहाँ भगवान है ।

4. सुनाया करना ತಿಳಿಸುವುದು
मैं रोज एक एक कहानी सुनाया करता हूँ ।

5. पढा करना ಓದುತ್ತಾ ಇರುವುದು मैं सवक पढा करता हूँ ।

(इ) ध्यान दो :—ಗಮನಿಸಿರಿ :—

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೃದಂತ ಭೂತಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :—खरीदी हुई पुस्तक ।

(ई) हिंदी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರಿ :—

1. ಅರಳಿದ ಹೂಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ.
   खिले हुए फूल सुंदर हैं ।
2. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧೋಬಿಯು ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ
   मैं हमेशा धोबी के धोये हुए कपडे पहनता हूँ ।
3. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೀನು ನೋಡಿದ ಪಟ್ಟಣಗಳಾವುವು ?
   भारत में तुम्हारे देखे हुए शहर कौनसे हैं ?
4. ನೀವು ಬರೆದ ಪತ್ರ ಈಗ ತಲುಪಿತು.
   आपका लिखा हुआ पत्र अब मिला ।
5. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿರುವೆಯಾ ?
   वहाँ खडे हुए आदमी को तुमने देखा है ?

इकतीसवाँ पाठ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಪಾಠ

दयालू राजकुमार—ದಯಾಳುವಾದ ರಾಜಕುಮಾರ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

तीर ಬಾಣ   गोद ತೊಡೆ   अंजली ಬೊಗಸೆ

खून ರಕ್ತ	भोला-भाला ಮುಗ್ಧ	विगाडना ಕೆಡಿಸುವುದು
सहलाना ಸವರುವುದು	जान ಪ್ರಾಣ	प्रतिहारी ಸೇವಕ
हाथ बढाना ಕೈನೀಡುವುದು		मसला ಸಮಸ್ಯೆ
निरपराध ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಲ್ಲದ	दुबकना ಹೆದರಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುವುದು	

(अ) उत्तर दो :—ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ :—

1. सिद्धार्थ ने हँस की कैसी रक्षा की ?

   सिद्धार्थ ने हँस का धाव धोता है। उसे पानी पिलाता है वह उस पर प्रेम के साथ हाथ फेरता है।

2. देवदत्त हँस को क्यों लेना चाहता था ?

   देवदत्त ने ही हँस को तीर से मारा था। वह उस का शिकार था। इसलिए वह उसे लेना चाहता था।

3. हँस देवदत्त से क्यों डरता था ?

   देवदत्त ने हँस को मारा था। इसलिए वह देवदत्त से डरता था।

4. महाराज ने क्या निर्णय दिया ?

   राजा ने कहा—सिद्धार्थने हँस को बचाया है और देवदत्त ने मारा है। बचनेवाला बडा होता है। इसलिए हँस सिद्धार्थ का है।

(आ) अरे, और हा, जीहाँ, जय हो, इन शब्दों की सहायता से खाली जगहों को भरो :— ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕುವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ.

1. महाराज की जय हो।
2. जी हाँ, मैं मानता हूँ।
3. हा! खून बह रहा है।
4. अरे! ओह! इस बेचारे हँस को किस निर्दयी ने मारा?

(इ) वाक्यों में प्रयोग करो :— ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ :—

1. मारगिराना—ಹೊಡೆದು ಬೀಳಿಸುವುದು.
   शिकारी चिड़िया को मार गिराता है।
2. जान बचाना—ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸುವುದು.
   गरीबों के जान बचाना हमारा धर्म है।
3. शिकायत करना—ದೂರು ಹೇಳುವುದು.
   लडके कभी कभी अपनी माँ से शिकायत करते हैं।
4. मसले को हल करना—ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು.
   यह मसला आसानीसे हल नहीं होता।

(ई) ध्यान दो :— ಗಮನಕೊಡಿ :—

1, 2, 4ನೆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ " ने " ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 3, 5ನೆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯು ಭವಿಷ್ಯದ್ ರೂಪವು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

(ङ) हिन्दी में अनुवाद करो :—ಹಿಂದಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :—

1. ನಿನ್ನೆ ನೀನು ಆಟವಾಡಲು ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ?
   तुम कल खेलने क्यों नहीं आये ?

2. ಜಗಧೀಶನು ಎರಡು ಮೈಲಿ ನಡೆಯಲಾರ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
   जगधीश दो मील तक नहीं चल सकता, क्योंकि वह कमजोर है ।

3. ಸತೀಶ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ತಿರುಗಾಡಲು ಬರುವೆಯಾ ?
   सतीश क्या तुम हमारे साथ खेलने आओगे ?

4. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮಲೆ ಇಂದು ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
   क्योंकि कमला आज नहीं गाती ।

5. ನಾನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಈಜು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
   मैं नदी में नहीं स्नान करता, क्योंकि मुझे तैरना नहीं आता ।

बत्तीसवाँ पाठ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಪಾಠ

हिमालय—ಹಿಮಾಲಯ

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಠಿಣ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳು

ओला ಆಲಿಕಲ್ಲು	गहरा ಆಳ
लाज (ಗೌರವ, ಮಾನ)	फूटना ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ

सिरताज ಮುಕುಟಪ್ರಾಯ   पहरेदार ಕಾವಲುಗಾರ

नमन ನಮಸ್ಕಾರ   शत ನೂರು

ಸಾರಾಂಶ :—

1. ಹಿಮಾಲಯವು ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಅಭಿಮಾನ ಹಾಗೂ ಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

2. ಹಿಮಾಲಯದ ಮೇಲೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೋಡಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತವೆ ಹಿಮಾಲಯವು ಅನೇಕ ನದಿಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

3. ಎಷ್ಟೇ ಎಡರುತೊಡರುಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹಿಮಾಲಯವು ಮಾರ್ಗಡಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಮಾಲಯವು ಆಳವಾದ ಕಣಿವೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

4. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಾನಸಸರೋವರದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಋಷಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಹಾಗೂ ಶಂಕರನ ಕೈಲಾಸವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

5. ಹಿಮಾಲಯವು ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳ ಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ರಾಜನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಭಾರತಮಾತೆಯ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

6. ಈ ಪರ್ವತದ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ನಾವೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಹಿರಿಮೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ.

7. ಪಹರೇದಾರನಾದ ಹಿಮಾಲಯವೇ, ನೀನು ವಿಶ್ವದ ಗಣಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಅನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಹಿಂದಿಯ ಭಾವಾರ್ಥ :—

हिमालय भारतमाता के गौरव तथा अभिमान का प्रतीक है। हिमालय में आँधी से पूर्ण जोरदार पानी बरसता है। बादल उमड घुमडकर गर्जन करते हैं। यह कई नदियों का जन्मदाता है। मार्ग में आनेवाले आपदाओं की परवाह न करके हिमालय अचल है। यहाँ गहरी घाटियाँ हैं। यहाँ के मानस सरोवर में गंगा निकलकर बहती है। ऋषि मुनियों का तथा शंकर का वतन कैलास यहीं है।

हिमालय पहाडों का राजा तथा भारतमाता की मुकुट की भांति शोभा देता है।

इस पहाड से हम यह सीखते हैं कि चाहे जो भी कष्ट हमारे सामने आजाएँ उन्हें हमें धीरज के साथ झेलना चाहिए।

हिमालय की शान के लिए हम अपने सर्वस्व को त्याग देंगे।

भारत का संतरी हिमालय! तेरे लिए अनंत वन्दना। तुम विश्व की खान हो।

1963ನೆ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏಳನೆ ತರಗತಿಯ (ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ) ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹಿಂದೀ ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ತರಗಳು.

I. (अ) पद्य पूर्ण कीजिए (ಪದ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿರಿ)

हम .... नेहरू .... नेहरू

कभी .... भारत ....

.... नेहरू .... नेहरू

जवाब—हम सबके हैं चाचा नेहरू, सारे जगसे न्यारे नेहरू

कभी न हारे हिम्मत नेहरू, भारत के हैं दीपक नेहरू

कितने सुंदर चाचा नेहरू, प्रेम पाठ सिखलाते नेहरू ।

(आ) नीचे लिखे पद्य का भावार्थ कन्नड में लिखिये—

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

जागो सोनेवालो जागो ।

वक्त के खोनेवालो जागो ।।

बागों में चिड़िया बोल रही ।

कलियाँ हैं आँखें खोल रही ।।

जवाब–(ಉತ್ತರ) — ಈ ಪದ್ಯವು ಜಾಗೋ (जागो) ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕವಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಹ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೇ ! ಮಕ್ಕಳೆ ಏಳಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು ಪಕ್ಷಿಗಳು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತಿವೆ, ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳುತ್ತಲಿವೆ ನೀವು ಸಹ ಬೇಗನೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ.

ಅಥವಾ (या)

आपस में तुम प्यार बढाओ ।
देश कार्य में हाथ बंटाओ ।
भेदभाव को दूर भगाओ ।
भारत माँ की शान बढाओ ।
बढे चलो, तुम बढे चलो ।

जवाब—(ಉತ್ತರ)—

ಈ ಪದ್ಯವು (बढे चलो) ಎಂಬ ಕವನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಭಾರತವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎಡರುತೊಡರುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ನೀವು ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ದೇಶದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿರಿ, ಭಾರತಮಾತೆಯ ಘನತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸದಾ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿರಿ.

11

II. किन्हीं चार सवालों का जवाब दीजिए :—
ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :—

(अ) अशोकने बौद्ध धर्म का प्रचार कैसे किया ?

जवाब—(ಉತ್ತರ)

अशोक ने बौद्ध धर्म के प्रचार के लिए कई शिलालेख खुदवाये। बडे बडे पत्थरों के स्तंभों पर बौद्ध धर्म के तत्वों को खुदवाया। इस मत का प्रचार करने के लिए बहुत से भिक्षुओं को कई देशों में भेजा।

(आ) कित्तूर की राणी चेन्नम्मा का स्वभाव कैसे था ?

जवाब–(ಉತ್ತರ)

राणी चेन्नम्मा बडी होशियार और बहादूर थी। वह लडाई करने में चतुर थी। वह दयालू तथा सुकोमल थी।

(इ) मैसूर में देखने लायक जगहें कौन-कौनसी हैं ?

जवाब—(ಉತ್ತರ)

वस्तुप्रदर्शिनी, जगनमोहन चित्रशाला, चिडियाघर, चामुंडी पहाड, रेशम का कारखाना, चंदन-तेल का कारखाना, राजा का महल आदि जगहें मैसूर में देखने लायक हैं। ग्यारह मील की दूरी पर बृंदावन है जो बहुत सुंदर है।

(ई) स्वातंत्र्य-दिवस को क्या कहते हैं और क्यों ?

जवाब—(ಉತ್ತರ)

स्वातंत्र्य दिवस राष्ट्रीय त्योहार कहा जाता है। यह त्योहार भारतवासियों के लिए बहुत श्रेष्ठ है। भारत स्वातंत्र होने की याद में यह त्योहार मनाया जाता है।

(उ) मैसूर राज्य में श्री विश्वेश्वरय्या जी के बडे बडे काम क्या हैं ?

जवाब—(ಉತ್ತರ)

विश्वेश्वरय्या जी मैसूर के दीवान भी थे। उनकी कोशिश से विश्वविद्यालय की स्थापना हुई। उन्होंने ही भद्रावति में लोहे का कारखाना प्रारंभ किया। इसके अलावा कावेरी नदी पर कन्नंबाडी के यहाँ एक बाँध बंधवाया।

(ऊ) शाहजहाँ कौन थे ? उन्होंने ताजमहल क्यों बनवाया ?

जवाब—(ಉತ್ತರ)

शाहजहाँ मुगल बादशाह थे। उनकी राणी का नाम था मुमताज। उनकी याद में उन्होंने ताजमहल बनवाया।

III. (अ) अर्थ लिखकर अपने वाक्यों में प्रयोग करो—
ಅರ್ಥ ಬರೆದು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.

(1) देख-रेख करना—ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು.
माँ बच्चे की देख-रेख करती है।

(2) गले लगाना—ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
राम ने अपने भाई को गले लगा लिया।

(3) हाथ बढाना—ಕೈಚಾಚುವುದು.
हम किसी के आगे हाथ नहीं बढाते।

(4) आँखें भरना—ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರೂರುವುದು.
अपने भाई की मृत्यु की खबर सुनते ही उसकी आँखें भर आयीं।

(5) आग बबूल। होना—ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವುದು.
दुश्मन को देखते ही राजा आग बबूला होगया।

(आ) उल्टे अर्थ लिखिए— ವಿರೋಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

अंधेरा × उजाला, बडा × छोटा,
सामने × पीछे, सवेरे × शाम को।

(इ) वहुवचन लिखिए—ಬಹುವಚನ ರೂಪ ತಿಳಿಸಿರಿ.

गाय–गायें, चिट्ठी–चिट्ठियाँ, चिडिया–चिडियाँ, फूल–फूल

(ई) लिंग बदलिए—ಅನ್ಯ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

चाचा–चाची, बाप–माँ, बैल–गाय, भाई–बहन ।

IV. खाली जगहों को भरो :—ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿರಿ :—

(अ) कार्ड के लिए — लगते हैं ।

कार्ड के लिए छः पैसे लगते हैं ।

(क) बेंगलूर मैसूर की — है ।

बेंगलूर मैसूर की राजधानी है ।

(ग) भारत का एक वहुत मुख्य जलाशय — है ।

बारत का एक बहुत मुख्य जलाशय कृष्णराजसागर है ।

(घ) हमारा देश — का देश है ।

हमारा देश किसानों का देश है ।

(आ) जोडकर लिखिए—ವಾಕ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(1) रामू एक	अंधा लडका था ।
(2) ताज महल एक	साधु प्राणि है ।
(3) शबरी एक	गरीब लडका था ।
(4) खरगोश एक	बडी इमारात है ।
(5) किशन एक	भीलनी थी ।

जवाब—(ಉತ್ತರ)

(1) रामू एक गरीब लडका था ।

(2) ताजमहल एक बडी इमारत है ।

(3) शबरी एक भीलनी थी ।

(4) खरगोश एक साधु प्राणि है ।

(5) किशन एक अंधा लडका था ।

V. (अ) अक्षरों में लिखिये—ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

58—अट्ठावन (ಅಟ್ಠಾವನ್)

36—छत्तीस (ಛತ್ತೀಸ್)

79—उन्यासी (ಉನ್ಯಾಸೀ)

(आ) कन्नड में अनुवाद करो—ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ.

गांधीजी हमारे देश के एक बडे नेता थे। उनको हम बापूजी भी कहते हैं। बापू का अर्थ है पिता। गाँधीजी हमारे राष्ट्रपिता हैं।

जवाब—(ಉತ್ತರ)

ಗಾಂಧೀಜಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹಿರಿಯ ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದರು. ನಾವು ಅವರನ್ನು " ಬಾಪೂಜಿ " ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಬಾಪು ಎಂದರೆ ತಂದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತರು.